

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עו'מי
עו'למים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת משפטים תשפ"א

צו באקומען די און אנדערע ספרים און קונטרסים:

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית ברסלב

ליבערטי
Heichal Hakodesh
Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

היכל הקודש בארא פארק

Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

Visit Our Web Site:

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

חיזוק פאר די
אידישע שטוב
212-444-9169

קול
ברסלב
212-444-9191

חיזוק יומי

צו באקומען די חיזוק יומי
טעלעפאון מעסידזשינג
אימעיל
347-630-2876
chizikyomi@gmail.com

1 הלא קי שאה הא בחדא וזא בעיבור – פירש בקונטרס: דסבירא לן שזמא הותרה בעיבור,
 2 וקשה: ודעה ליה למימר אלא קסבר רבי יוחנן שזמא הותרה בעיבור. כדמסיק לעיל.
 3 דקסבר ציץ מרצה על אבילות. ועוד: וזיהי קאמר בסמוך גזא דלא רבי יוסי, דאמר אין
 4 הצץ מרצה על אבילות. ומאי טעמא ודעה דהיה שזמא הותרה הותרה אדקאמטא רבי
 5 יוחנן, אחי נמי רבי יוסי דקאמר נמי לבסוף.
 6 וזמא לרבינו יצחק: דלעולם סבירא לן שזמא
 7 הותרה, אלא דסבירא ליה דהצץ מרצה על
 8 אבילות, וביחד לתכלתה לא זיוק מדרבנן,
 9 ופסולתה רקנטי – היינו לתכלתה. הלכך בעיבור
 10 באין לתכלתה, ואם תאמר: ומאי איכא בין ציבור
 11 ליהודי? הוואל ומדאורייתא ביהדי נמי זיוק
 12 לתכלתה לן למהי? טעמא דהנה איכא בעיניה,
 13 דבעיבור – חזיא, ביהדי – לא חזיא.
 14 מבלל דרבי יוסי כרבי יוחנן סבירא ליה –
 15 תימה לרבינו שמשון בן אברהם מנח
 16 ליה האי? דלמא רב אליעזר סבירא ליה, ואין
 17 הצץ מרצה על אבילות – נפקא מינה לשתי
 18 הלהם.
 19 והא עיקר קראי דבבבזח מביי – נתיב לרבינו
 20 יצחק: לרשד לקיש, דאמרינן במנחת פרק
 21 קמא (ט.א.ו.) שירוש שחורו בין קמיצה לחקטרה?
 22 אין מקטיר קומץ עליהן, ארובות, קראי במנחת
 23 תיביי. דבבבזח, כיון ששתייר בית בשר – זיוק
 24 את הדם, ושמשון דהם דעמימה מקראי מרביי
 25 ד'מנחה' מדה, לרבי יוחנן דפליגי עליה דהם –
 26 אחי שפיר.

דא

1 לרס הפניס נמי – איכא מיובין, אלא שמי הלחם מאי איכא למימר? וזי תימא לקרב
 2 קומין, היינו שלמי ציבור, אם בן הוה להו ארבעה, ואנן תמישה תנן! אלא קסבר רבי יוסי:
 3 מומאה הותרה בציבור. והא תניא: אין הוה וזא דהו מוין עליו כל שכעה מכל המאוא שהיו
 4 שם, דבר רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אין מוין עליו אלא שלמי ושביעי בלבד. ואי סלקא
 5 דעתך קסבר רבי יוסי "מומאה הותרה בציבור" למה לי הוואה קלל? אלא מתוורתא: מתניתין
 6 דלא דבר רבי יוסי, אמר ליה רב פפא לאביו: ורבי יוסי שטרא מוין לבי תרי האוי? דתניא, אמר
 7 רבי יוסי: רואה אני את דברי רבי אליעזר בנבחים. ודברי רבי יהושע בנבחים. ודברי רבי
 8 אליעזר בנבחות, ודברי רבי יהושע בנבחות. דברי רבי אליעזר בנבחים – שהיה אומר דם
 9 אף על פי שאין בשר, דברי רבי יהושע בנבחים שהיה אומר "אם אין דם אין בשר, אם אין
 10 בשר אין דם". דברי רבי אליעזר בנבחות – שהיה אומר "קומין אף על פי שאין של שירים",
 11 ודברי רבי יהושע בנבחות קאמר: כי קאי בנבחים, אמר: מסתברא כי היכי דפליגי בנבחים
 12 פליגי נמי בנבחות. קאי בנבחות, אמר: מסתברא כי היכי דפליגי בנבחות פליגי נמי בנבחים.
 13 אמר ליה: התינו כי קאי בנבחים אמר: מסתברא כי היכי דפליגי בנבחים פליגי נמי בנבחות
 14 דעיקר קראי כי התינו בנבחים תיבי. אלא, כי קאי בנבחות ואמר: מסתברא כי היכי
 15 דפליגי בנבחות פליגי נמי בנבחים, והא עיקר קראי בנבחים הוא דתיבי! אלא לא קשיא:
 16 רואה אני את דברי רבי אליעזר בנבחות, והא עיקר קראי בנבחים, ודברי רבי יהושע – בנבחות. מאי
 17 טעמא – משום דמיצה ציץ, הא משמעת ליה לרבי יוסי דאמר: אין הצץ מרצה על אבילות
 18 אלא קשיא: רואה אני את דברי רבי אליעזר – בציבור, רואה אני את דברי רבי יהושע
 19 דאמר מומאה הותרה בציבור, ועוד: או בציבור – רבי אליעזר מכשיר ולא רבי יהושע?
 20 הא

1 בעלמא דהא, ומעלה וכן עני – שמא שלמי, ושלישי – שמא שלשי. ואינן מספקין כל חד חד בשביעי לטעמא. תואה לפי לי – הא קרבן דיום הכפרים דציבור הוא. ודחה
 2 טעמא, אלא שמע מינה בקשר נדחת טעמא בקרבנות, ובעי רצון ציץ. ובין דלא מרצי אבילות – לא מיתוקם שתי הלהם דמתניתין כרבי יוסי, ואפילו סבירא ליה דבדחא טעמא.
 3 דהא אפילו חזי כילא. שישא מובי לבי תרי הוא – בתמימה כלומר, מי ראת שטר שמחה את התובע ואת התובעת דקאמר רבי יוסי: רואה אני את דברי שיעון. מסתברא קאמר –
 4 מסתברא דפליגי בתרייהו קאמר. רבי קראי – ז'עשת ולוחז'ך. בנבחים תיבי – ובנבחות לא תיבי, ואמצריך לאשמענן דאפילו דבי פליגי במנחת. ועוד – בעיבור, רבי אליעזר
 5 הוא דמכיר ולא רבי יהושע בתמייה.

1 ביהדי – לתכלתה פסולה, ואם רוק – הורצה, ומתניתין בעיבור באין לתכלתה, דטעמא
 2 ציבור הוא כהתי. לישא מתניתין דלא רבי יוסי – דבין דאמר רבי יוסי בעינן תרתי,
 3 כדמרש ואויל, דקאמר רבי יוסי אין הצץ מרצה על אבילות – שמע מינה כרבי יהושע
 4 סבירא ליה. דבעי תרתי. ואשמעינן הכא דניטמא בשר לא מהני ליה ציץ למידי בן בשר
 5 קיים לזרוק את הדם, דאי לא בעי תרתי – רציו
 6 ציץ אבילות, למה ליה דאז כילאו אבילות נמי
 7 ומתשרא ודיקת הם. רביי אליעזר בריה ליה
 8 – בדחא טעמא. ולקמן פריך שתי הלהם, אפילו
 9 חזא לכלא. לפאי אין הצץ מרצה על אבילות –
 10 למאי מיבעי לן רציו ציץ דידהא אלא על
 11 ברוחך לרבי אליעזר רציו רציו דציץ אבילות, על
 12 לאשורו ודיקת מיבעי לן לאפקי בעלים,
 13 דבלאו אבילות ניק מיחבשה. אלא אבילות
 14 גופיהו מיבעי לן, לפיכקבעינן בפניול – אדקמטא
 15 קל: אם שי פסול אתר בקרבן שחשבו בו מחשבת
 16 פיגול – אינו נקבע בפניול להתחייב ברט על
 17 אבילות. דאמר רבי יירצח – כדבראט בשר כן
 18 הדראט פיגול, במסכת מנחות (טו.ג.) ולאפקי
 19 להאי בשר מדיי מעילה – ודבעיש קרשים
 20 ודיקמן בשר בשן שעת הוירי לבנייה, ותו ולא
 21 'קרשי תו' מקדו, ונמי מקדו מעילה. ומשי ליה
 22 כי טורח – ואף על גב דאסור לאובלו בשמטא
 23 מדחו לכל שאר מילי הוי כן טורח, ומתניא ליה
 24 ודיק למקטעה בפניול בו. ורבי יוסי בשר –
 25 נהו ודיקת שבידה היא דלדעיא את דבעלים ידי
 26 נדך, דלא בעינן תרתי – מידו להאי בשר לא
 27 מהני ציץ למידי דין ודיקא מתיא ליה למקטעה
 28 בפניול, ולאפקא מדיי מעילה. בשליטא מבייה –
 29 דמתניתין, איכא עלין, דמרצי ציץ – דמרצי
 30 ואכא תרתי. ונמי נמי דאיכא קומין – דמרצי
 31 ציץ עליה, ודחא מידא איכא. ובלחם הפנים
 32 איכא מובין – שמתניתין את הלהם קומין
 33 לתנחה, דבתיב ביה ודיקא רבי ד' ודחיה ללהם
 34 לאוכרה. מביים – למנח של לחם הפנים.
 35 ובתיב קומין (סס.ג.) ודיקת הבין את
 36 אכרתה, וצוץ מרצי עלייהו, דהא עליים נהו.
 37 אלא שתי הלהם – דכולה אבילות, ורבי יוסי אין
 38 הצץ מרצה על אבילות קאמר. מאי איכא
 39 למימר: וזי תימא – הא דקנינו מתניתין שתי
 40 הלהם באין בטעמא – לא בשתי הלהם הבאות
 41 בפני עצמן, כגון שלא הוה לוק בשמים. דארמין
 42 במנחות (מ.ג.) דבאין בפני עצמן, ובתורה לא
 43 קאמר מתניתין דליתו בטעמא, אלא בבא עם
 44 הבשמים. ומשום הכבשים הקריבין עמקו,
 45 ששוחטין מקדשת את הלהם ודיקת דם
 46 מתראתו, קאמר מתניתין דבאת בטעמא.
 47 משום דרציו מרצי עלייהו. הותרה בציבור
 48 ולא בעינן ציץ. אחד תו ואחד תו – אחד כהן
 49 השוקף את הפרה, ואחד כהן גדול ביום
 50 הכפרים, ששענין פירשה שבעת ימים. מכל
 51 הפאות – מכל אפר הפרה שדחו במקדש,
 52 שאפר פרה של משה לא כלתה. כל שכעה –
 53 כפרק קמא דענין מרש מרש עממא: בארשת
 54 לפירשת – שמא דהום שליש לטעמא. שמא
 55 היום שלש ימים שניטמא מבת. וחששא
 56 בעלמא דהא, ומעלה וכן עני – שמא שלמי, ושלישי – שמא שלשי. ואינן מספקין כל חד חד בשביעי לטעמא. תואה לפי לי – הא קרבן דיום הכפרים דציבור הוא. ודחה
 57 טעמא, אלא שמע מינה בקשר נדחת טעמא בקרבנות, ובעי רצון ציץ. ובין דלא מרצי אבילות – לא מיתוקם שתי הלהם דמתניתין כרבי יוסי, ואפילו סבירא ליה דבדחא טעמא.
 58 דהא אפילו חזי כילא. שישא מובי לבי תרי הוא – בתמימה כלומר, מי ראת שטר שמחה את התובע ואת התובעת דקאמר רבי יוסי: רואה אני את דברי שיעון. מסתברא קאמר –
 59 מסתברא דפליגי בתרייהו קאמר. רבי קראי – ז'עשת ולוחז'ך. בנבחים תיבי – ובנבחות לא תיבי, ואמצריך לאשמענן דאפילו דבי פליגי במנחת. ועוד – בעיבור, רבי אליעזר
 60 הוא דמכיר ולא רבי יהושע בתמייה.

אלא

1 הא אמרת מודה רבי יוחנן שביביר - תימה לרבינו שמעון בן אברהם מאי קרישאי? דילמא
2 הכי קאמר רואה דא רבי רבי אליעזר ביביר - שאפי' ר' יוחנן לא אמר אלא בידד.
3 דכי האי גונא אמרין פרק קמא דרולין (זבא) ובגמ' דרובתי' ואומר רבינו יצחק הדבא אל
4 שייך למעבר הכי, ולא קתני בבביתא לא ביה בידד. כ"י מודה בגמ' - משום
5 דרעין מרצה.

6 **לעכב** לא דחתינא מבסכת נפשוט - וכל תרתינא מבסכת נפשוט -
7 לרבינו יצחק דא קרא בשחיטה תיוב.
8 ומרתם נפקא דמחשבת אוכלין פסלה בשחיטה.
9 אבל גורא - אמרן לעיל דאין מחשבת אוכלין
10 בוריקה. והיכי פריך משחיטה האומן ואומר
11 רבינו יצחק: דרוקא מחשבת אוכלין ליתא בוריקה.
12 אלא בשחיטה. אבל כשאין לא אוכלין לגמרי -
13 אף בשעת זריקה סברא איך הפסול: שהיא עיקר
14 עבודה. דרובי ורוביה חשיבה חקפדי הדבוב אפילו
15 מאחשבה.

16 **שאני** התם דאי ממשכי דתי גוי - הימא
17 לרבינו שמעון בן אברהם: דא כי בשעת
18 זריקה אינם יכולים למשך ונמצא הדשהא לא חוי
19 לאביהו ויש לומר: דרימאנ' ר' נתן כבד רב
20 שעתה דהוה לזמן פסק ד'האשה' (זבא) נגמין
21 ומתוכין דיהיה עד שירוק הדם. אי גמי נטמא
22 במקצת וא שמתו חדי ליה. ולר"ב נתן איש לפי
23 אבל למה לי רבועין גברא רוחי לאביה - אם
24 תאמר: לרבנן נמי לשיני חבי: לעיל בי פריך ולעכב
25 לא ילמיט כי אתא קרא לעכב - היינו רבועין
26 גברא חוי לאביהא. אבל כשי - לא. ולא פירא
27 היא. ורבנן בעי בעי חוי לאביה. כרתאיה לעיל
28 אחרונים שאין להם בות - אנם אוכלין: וחיובין
29 לעשות פשוט. והא נמי לא חקשי אמאי לא
30 משני לר' נתן איש לפי אבל למצה. רבינו
31 לממר לעיל - משום דלא אשבתו תנא דלא
32 משק אוכלין למעוין אלא יוקי דרום לחודיהו.
33 בפסק בעי דרובתי' (זבא). ולמאי דמזיק ממתנין
34 כר' נתן - צריך לומר: דיוצאין בפסח אחד
35 דקאמר - הינו זריקה אחר.

36 **לימא** ר' נתן היא רב? תימה לרבינו יצחק
37 והיכי מתוקמא רב נתן? והא ר' נתן
38 ורבנן לא פליגי אלא בשביר, אבל בגברא - לכולי
39 עלמא בעין גברא חוי לאביה. ועד: ר' חסון
40 אפילו שעתה שלא לאביהו נמי. והאנא נקט שאנו
41 לאביהו ועד: והכי חסיק ארתיה לממר שהיא
42 ריש מחשבת אוכלין בוריקה - אף פשוט כבול
43 גברא דאין מחשבת אוכלין בוריקה. כרובתי
44 בובחסי (זבא) וביתדמי נחתי' לעיל (פסח). ושם
45 הבאתי. ורואה לרבינו יצחק דהכי פירוש: נורק
46 דמו שלא לאביהו ועד: שגורק שלא לשם אוכלין
47 אלא שבשעת זריקה היו הבעלים חולים. והשתא
48 קאמר - במואן רב נתן, דמשמעתי ליה כיון דר' נתן
49 מיקל כולי האי, ולא בניי שיהא רב ראי
50 לאביהו - והא בניי לא חיש אם אין בעלים
51 ראיין בשעת זריקה. אבל רבנן, דמתמירי ובט
52 שיהא רב ראי לאביהו - הוא חדין דבעי שיהו
53 הבעלים ראיין לאביהו בשעת זריקה. והכי בני
54 סבר ר' אלעזר בסוקן. ולא בעי ר' נתן גברא חוי
55 אלא בשחיטה דרוקא.

מנך

1 **אילא** - תרומיהו בידד. הוא - לכתלה. הוא - דיעבד. והא דקתני אמר רוק חורצה
2 ואוקמנא בידד - דתי מילא דמורה רבי יוחנן בריעבד. כשנטמא. הוא דלא עלה קמי מטום
3 דאידיהו בעינא. אבל באבוד וטרף - לא. ורבי יוסי, אפילו נשפרו וא בודא שיריה קאמר
4 אמ הקשר קומתא - בכשרה. **למנא** נטמא שעתה וכלב קיים אין ויזק את חום -

5 אפילו רבי אליעזר, דיעקב פסח לאביהו אדם
6 קאתי. ובמקורשין אינו בן - אפילו רבי
7 יהושע, שאפילו נטמא שעתה וכלב קיים - זרק
8 את הדם. דהא תרתי איבא, מתיר ושיריים
9 שהדם מתיר אימורין למנחה. **למנא** ורואה -
10 ופסור מלעשות פסח שני. לא **למנא** אפיהו
11 בדיעבד. אוכלין - חזלה חקן. רב - דאית ליה
12 אביהו פסחים לא מעכבא. דאמר כרבי נתן.
13 ויצאין בפסח אחד - והא עף פי שאין בן בות
14 וכלל את אחד. אלא: אלא: אביהו לא מעכבא. ויא
15 מ'שמיש' גוי - מה שיש בן בות ויזק ממות לכל
16 אחד חוי להני בשתאיים. ואי מ'שמיש' בן
17 אפילו חוי לכולהו, דוד מעיניהו פסקין
18 חלקה, אף על גב דלא אימשך חוי מעיניהו -

19 **אביהו** לא מעכבא. והא פתיב: "איש לפי אכלו!"
20 למצוה. ולעכב? לא? והתניא: "במכסה" - מלמד שאין
21 הפסח נשחט אלא למינוי, וכול שחטו שלא למינוי הוא
22 מנזר על המצוה וכשר - מלמד לומר: "איש לפי
23 אכלו תכסו" - הפתיב שנה עליו לעכב. וימתקש אוכלין
24 למינוי? אלא רב דאמר פרבי נתן, דאמר: אביהו
25 פסחים לא מעכבא. הו רבי נתן? אי לימא הוא רבי נתן
26 דתניא, רבי נתן אומר: מניין שכל ישראל יוצאין בפסח
27 אחד - תלמוד לומר: "ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל
28 בין הערבים", וכי כל הקהל שוחטין? והלא אין שוחט
29 יולמא שאני התם, דאי ממשכי גוי - חוי להני, ואי
30 ממשכי גוי - חוי להני, אלא הוא רבי נתן: דתניא, נמנו
31 עליו בבורה אחת, וחורו ונמנו עליו בבורה אחת,
32 ראשונים שש לון פויה - אכלין ופסורין מלעשות
33 פסח שני, אחרונים ששן אלא להם פויה - אין אוכלין,
34 וחיובין לעשות פסח שני. רבי נתן אומר: אלו ואלו
35 פסורין מלעשות פסח שני - שפכר נורק הדם. אפתי,
36 דילמא שאני התם דאי ממשכי גוי - חוי להו. אם פן
37 ליתני "וואיל רואיום לימושה", מאי "שפכר נורק הדם"
38 שמע מיהא: פדס תלוי מילתא, אבל אביהו לא
39 מעכבא. מאי דזריקה דרב דמוקים לה מתניתין לכתלה, ורבי נתן? נוקמה פרבנן, ואפילו דיעבד
40 נמי לאו רב מתניתין קשיתה, אפאי תני "איש וזרק את הדם", ליתני 'פסול!' אלא שמע מיהא:
41 דאמר ר' יוחנן, דתני רבנן: שחטו לאוכלין וזרקו רבו שלא לאוכלין? לפה ליי? דיעבד
42 גברא דתני לאביהו. מאן תנא ליהא. דתני רבנן: שחטו לאוכלין וזרקו רבו שלא לאוכלין? אלו ואלו
43 עצמו קשר, ואדם יוצא בו ר' חייב. כמאן, גימא רבי נתן היא ולא רבנן? אפילו תימא רבנן,
44 אין מחשבת אוכלין בוריקה. מאן תנא ליהא, דתני רבנן: חרי שקיה חולה בשעת שחיטה וחלים
45 בשעת זריקה, חלים בשעת שחיטה וחולה בשעת זריקה - אין שוחטין וזרקין עליו עד שיהא
46 חלים משעת שחיטה עד שעת זריקה. כמאן? גימא רבנן היא ולא רבי נתן! אפילו תימא רבי

47 פסח הבא טמאה.
48 אביהו
49 אביהו
50 אביהו
51 אביהו
52 אביהו
53 אביהו
54 אביהו
55 אביהו

1 **אילא** - תרומיהו בידד. הוא - לכתלה. הוא - דיעבד. והא דקתני אמר רוק חורצה
2 ואוקמנא בידד - דתי מילא דמורה רבי יוחנן בריעבד. כשנטמא. הוא דלא עלה קמי מטום
3 דאידיהו בעינא. אבל באבוד וטרף - לא. ורבי יוסי, אפילו נשפרו וא בודא שיריה קאמר
4 אמ הקשר קומתא - בכשרה. **למנא** נטמא שעתה וכלב קיים אין ויזק את חום -

42 נתן, גברא דתני לאביהו בעיניו. מאן תנא ליהא דתני רבנן: שחטו פסורה ואחר כך נטמאו הבעלים יזרק הדם פסורה ולא יאכל בשר
43 במומאיה. כמאן? אמר רבי אליעזר: במחלוקת שניה ורבי נתן הוא. ורבי ויזקן אמר: אפילו תימא רבנן הוא; הקא כמאן אשקינן - בציבור,
44 דאפילו במומאיה נמי עבדי. ואי בציבור, אפאי אין בהקשר ואכל במומאיה? גורה שפמא במומאיה הקבליים לאחר זריקה ואימורו אשתקד לא
45 נטמאו ואכלני - והשתא נמי ניבול, ולא ידעו דאשתקד פי אידידיק פום - בעלים טמאים הוו, והשתא בעלים טמאווין הוו.
ואוכיעת

1 איבנית אימא רב דאמר - אמ חוק הורעה כרבי יהושע - דאית ליה אבילת פסחים
2 לא מעבבא. שלמי נוד - חתולין לאבילת. דבעי שלוחו שערו תחת חודו שהשלמים
3 במשקלן בו, כדכתיב (במדרב: ו) "ולקח את שער ראש נודו ותנן על האש וגו', ועוד
4 בעי תופעה ורוע בשלה. אלמא: שרץ אשר בשך טורח בשעת זריקה, שיהא ראוי למנוחה
5 האמורה בו. ואם ויק חרצה - שיהא לא

6 מנכב. נפסא מילי - מבת. דלא חזי למכיל
7 אורא. דטומאתו שבעה. ואם ויק אל הורצה
8 - דאף על גב דאבילתו לא מעבבא - גברא
9 דחוי לאבילת בעיק. ודדמאן דחיהא לטמא נפש
10 לפסח שני. ובגודי נמי כתיב (שם): "כי ימות מת
11 עליו וגו', ודסור את נידוהו. חצי וית בשר
12 וחצי וית חלב אין וירק הם - דאבילת אדם
13 ואבילת מוכח לא מצטרף. אפילו בשר - גברא
14 לא וירוק - את תרם עליה. מנחה מאי
15 עבדיה - מוריקת דם. מנחה נסכים - הבאה
16 עם הזבח. מוז ודמסא כוכב דמאי, ויהויה
17 במסך זבח להכשיר את הרם. חלב מאן כל -
18 דחוי שיהו להכשיר זריקת דם. והקשר החלב -
19 בני זריקת דם כתיב. דכתיב: "זריק הבזק את
20 הרם וגו' וזקשר החלב לריוח נידוהו.
21 ויראת מוכב ודשתי הבליית מאן כל -
22 מדאצטרף ליה למתני מנחה לא הויא שיה.
23 מכלל דסבריא ליה דחוי גופיה רובח נידוהו
24 שיה. אריק קרא - כהאי קרא גופיה "גברא קרבן
25 החלב לריוח נידוהו. משנה יעשו בטומאה -
26 ואפילו טמאין חזיקין. דהא פסח דטהורין גופיה
27 בטומאה איתן חזיקים. גברא קרבן
28 צבור - הבא בטומאה חלוק. מאחר שקרבן
29 רובן בא בטומאה - אף היחיד עושה בטומאה.
30 לא שני - בדמסא משום טומאת כלי שרת
31 עבדי מילוח בטומאה. אלא טעמא סבין כהני
32 מת - שהיו אב הטומאה. ודעשה אף הסבין
33 אב הטומאה לטמא אדם. והדמסא אמר כחלל
34 חרב - למירדש מניה דכלי מנחת המיטמא
35 מנת עשרה כיתה ביה שנגע בו. בטומאה חיה
36 היא עצבור - בקשרי הורעה, וכל מכה דאפשר
37 לאתודיי אטריה או אטומאה קלה - מתדרגין.
38 קרינא ביה הכשר כל מזור יאכל בשר - ולא
39 טמא. הללו עושין לעצמן - במהרה. הללו
40 עושין לעצמן בטומאה. טהורים כל עבדי
41 בטומאה - דחוי רובו, ורוב טהורין לא עבדי
42 בני טומאה. וטמאין לשני לא מידחו - משום דחוי
43 החיטין - במהרה. דאי נמי משיטא נידוהו -
44 את ליה למעבד הראשון בטומאה. וכל שכי בו
45 עבדי במהרה שפיר דמי. וטמאין עושין את
46 השני - דכיון דאיתן כרוכ - נידוהו כמיטע
47 ונדחון לשני.

וטמאין

36 כל היבא דלא קרינן ביה "ותבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל" - לא קרינן ביה "ותבשר כל מזור יאכל בשר". כל היבא דקרינן
37 ביה "ותבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל" - קרינן ביה "ותבשר כל מזור יאכל בשר". איחית: רבי יהוה ישראל מחצה טהורין
38 ומחצה טמאין, רב אמר: מחצה על מחצה פרוב, ורב כהנא אמר: מחצה על מחצה אינו פרוב, רב אמר: מחצה על מחצה פרוב,
39 הללו עושין לעצמן ותללו עושין לעצמן. ורב כהנא אמר: מחצה על מחצה אינו פרוב, טהורין עושין את הראשון,
40 וטמאין עושין את השני. איבא דאמרי, אמר רב כהנא: מחצה על מחצה אינו פרוב, טהורין עושין את הראשון,
וטמאין

קמג

תוספתא

1 נודי ועשה פסח נטמא בשר חלב וקיים אינו זורק בו - רבי יוחנן בן אישא אומר דלא
2 גרס נודי. דאין חלוקה בה בין נודי לשאר קרבנות. ומה שפירש רש"י דבעי שלוחו שערו
3 תחת הודו - אין נראה שיהא עיכוב. ומה שפירש נמי בגודי תופעה - דהא כל שאר שלמים
4 נמי בעי תופעה, ולא אשכח תנא דאית ליה תופעה בגודי מעבבת אלא ר' אליעזר בסוף
5 "שלשה מינים" (גודי מו.א.) ובתוספתא - לא
6 נודי.

7 אור דחוי כתיבם טמאין יעשו בטומאה - אף על
8 פי שמשלוח ליהודי שלא יגע בבשר, כיון
9 דאישרתאי טומאת אימורים - אישרתאי נמי
10 טומאת בשר. דאמר בימי שיהיה טמא' (לקמן
11 יו.א.) כל הזבא דאישרתאי טומאת בשר -
12 אישרתאי טומאת אימורים, משמע שדם שריב.
13 אלא ששטמו סבין בטומא מזה כו' - תימה: אם
14 כן נאי אפילו דקמאר דחוי ורשא ממש
15 הוי ישראל טהורים וכתיבם וכלי שרת טמאין.
16 כיון דמיטמא גברא מנחת סבין.
17 בטומאת הנהו דבכרת מתניבין בו - ואם
18 חתמו. שרשטו סבין ארובה. ולא
19 יעשרך ליכנס לעזרה! אי נמי: יתוח הסבין בפשטוי
20 כלי עץ וישחטו ואומר רבינו יוחנן. דאין פנאי
21 לכל הפסחים לשחוט בענין זה. ואף להביא סבנים
22 אחריהן אין פנאי.

וטמאין

1 חלוקה מבה ובה - כגופיה דזבח דמי, קא משמע לן. חלב מאן לך? אמר רבי יוחנן משום
2 רבי ישמעאל, וכמו בה משום רבי יהושע בן חנניה. דאמר קרא: "ותקטיר החלב לריוח נידוח
3 לח" - חלב אף על פי שאין בשר. אשכחון חלב, ויתרת הכבד ושתי כליות מאן לך? היבא
4 אברין דקרינן? מדקתני "ובמנחה, אף על פי שפולחן קטמת - לא ירוק", מנחה הוא דלא,
5 אבל ויתרת הכבד, ושתי הפילות - שפיר דמיו מאן לך? רבי יוחנן דידיה אמר: אמר קרא
6 "לריוח נידוח" - כל שאמרה מעלה לריוח נידוח. ואיצטריך למכתב חלב, ואיצטריך למכתב
7 ריוח נידוח. דאף פתב רבמנא "חלב" - תיה אמנא: חלב - אין, ויתרת הכבד ושתי
8 הפילות - לא, פתב רבמנא "לריוח נידוח". ואי פתב רבמנא "לריוח נידוח" -
9 תיה אמנא: כל העולין לריוח נידוח, ואפילו מנחה - פתב רבמנא "חלב". משנה
10 נטמאין קהל או רובו, או שהיו כהנים טמאין ותקלה מהורים - יעשו בטומאה. נטמא מעוט
11 תקלה - מהורין עושין את הראשון, וטמאין עושין את השני. גמרא תנו רבנן: תרי שהיו
12 ישראל טמאין, וכהנים וכלי שרת מהורין. או שהיו ישראל מהורין וכהנים וכלי שרת טמאין,
13 ואפילו ישראל וכהנים מהורין וכלי שרת טמאין - יעשו בטומאה, שאין קרבן ציבור חלוק.
14 אמר רב חסדא: לא שנו אלא שנטמא הסבין בטמא מת, דרבמנא אמר "בחלל חרב" -
15 קרב תרי הוא כחלל, וקא נטמא לנכרא. דמעיקרא כי מיתעבד בטומאת הנהו דקרת קא
16 מיתעבד. אבל נטמא הסבין בטומאת שרין, דבשר הוא דמטמא ליה, לנכרא לא מטמא
17 ליה - מהורין עבדי, טמאין לא עבדי. מוכב יאכל בטומאת בשר בלאו, ואל יאכל בשר
18 בטומאת הנהו שהוא כבדת. אלא קאמר רב חסדא: טמאין דחיהו היא כפיבור. וכן אמר
19 רבי יוחנן: מוכבא דחיהו היא כפיבור. ורבא אמר: אפילו טמאין נמי עבדי. מאי טעמא -
20 דכתיב: "ותבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל בשר". פאש ישרף ותבשר כל מזור יאכל בשר.

36 כל היבא דלא קרינן ביה "ותבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל" - לא קרינן ביה "ותבשר כל מזור יאכל בשר". כל היבא דקרינן
37 ביה "ותבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל" - קרינן ביה "ותבשר כל מזור יאכל בשר". איחית: רבי יהוה ישראל מחצה טהורין
38 ומחצה טמאין, רב אמר: מחצה על מחצה פרוב, ורב כהנא אמר: מחצה על מחצה אינו פרוב, רב אמר: מחצה על מחצה פרוב,
39 הללו עושין לעצמן ותללו עושין לעצמן. ורב כהנא אמר: מחצה על מחצה אינו פרוב, טהורין עושין את הראשון,
40 וטמאין עושין את השני. איבא דאמרי, אמר רב כהנא: מחצה על מחצה אינו פרוב, טהורין עושין את הראשון,
וטמאין

וטמאין

פסחים. פרק שביעי – כיצד צולין דף פ עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל" (שטיינזליץ)
ק"ט
 רש"י
 תוספות

1 לא תוכל לזכות את תפס באחד – בשביל יודד לא תובנה, שהא אותו ויחיד גורם
 2 ותועיל בשטחיתו שום צד נטיה. איקרי קהל – ומילתא מפרש בחזריות (הב) דקאמר
 3 ליה דחמנא ליעקב: דמי וקחל גוים יחיד ממך, וכבר נולד לו כל השבטים חוץ מבנימין.
 4 הלכך שנתא חשב כעצמו, ולא מרדו לשנוי. יעשו בטומאה – אף סתורין, אם
 5 ירעו בטמאין אחד מן – כי הכי נדחו
 6 רוב טמאין ויעבדו כוליהו בטומאה, שהי
 7 בטמאין עושיין על המהורין אחד – לא דל חו
 8 סתוריה בראשון, הדיא קושין לרובותיה
 9 דהו דלו פלגא ומלגא, והללו יעשו לעצמון
 10 והללו יעשו לעצמון, אלא הכי קאמר בו –
 11 ולעולם חמצה על חמצה דרוקא קתני, והכי
 12 קאמר רב: אי שמכחת תנא דאית ליה כתנא
 13 קנא דאמר: מלגא ופלגא לא עבדי סתורין
 14 בטומאה, כהדמי "הללו עושיין לעצמון", וכבר
 15 יהודה דאמר אין קרבן ציבור חלוק, מבי עבדי
 16 קהל בטומאה בראשון – לא ממליג למיעבד
 17 סתורין בסתרה דאסור לחלוק, שגנא הדבר,
 18 דמוכחא מילתא בהדיא בשנתריה אלו מאלו.
 19 מטמאין אחד מן שביעין – ועבדיה כוליהו
 20 בטומאה, שהדין וזרקין על טמא שייך –
 21 הדיאל חוץ לחוראתא, הלכך אין מביעיה את
 22 הציבור לטומאה, מתנינטי – של מהר, שאהא
 23 מטמאו כל שבעה, אפשר דקבדי – וגיחתי
 24 בשביעי על פסח שהוא שמיני שלו, דהא כל
 25 שבעה תשלומין אית ליה, קסבר בולן – הדימס
 26 של רגל תשלומין של ראשון הן, ואין תשלומין
 27 זלו ליה, ופלוטאן אדא בתניגא (ג.כ.ב) וקנא דאית
 28 ליה כולן תשלומין דראשון סבה היכא דל חו
 29 לראשון – תו לא חוץ, שאן ציית לך –
 30 להשתלח לדרך דרוקא, וכי עקר משבתי
 31 וסיבתי – אהלו ויתרווהו ורדשש בהמה. מי
 32 ישמע לנו לטמאה עצמון הלכך הא ערפא
 33 סבר, רוב זבין – דלא מרע למיעבד בראשון,
 34 אין תשלומין לפסח תנא בטומאה – ואין זבין
 35 עשיין את השני, אפילו סתורו, רב הונא סבר
 36 שופא דהיה הא צביבור – ובקשיש הויר
 37 להקריבו, הלכך לא משתני ליה מותרים
 38 למרדו טמאין לשנוי, ורב אבא סבר הויר הוא
 39 צביבור – משתני ליה בסתורין, ורוב זבין לשנוי.
 40 סתרה מותרים – וטומאה לשנוי, כי עבדי ציבור
 41 בסתרה, בראשון לא עבדי – דהא טמאי מתים
 42 מיעוטא, ובשני לא עבדי, דהדיאל וסתור זבין
 43 עבשו, נמצאו רוב ציבור צריכין לו, ורובא
 44 דציבור בשני לא עבדי.

משלחין אחד מן לדרך דרוקא – מירוש: אחד מן הטהורים. מופרין ומטמאן בשרין.
 2 וקשה לרבינו יצחק בן אשר: אורבא, ישלחו אחד מן הטהורים לדרך דרוקא,
 3 והשאת הוה סתורין רובא ועבדי בסתרה, דבכוליה שעתין אמרין מהורין אסתרה
 4 ותרין: דעלא נופיה אמר לקמן כימי שדיה טמא (ג.כ.ב), דרך דרוקא לשתרו, ואין ארך
 5 דרוקא קתני, ולא היה מועיל שילוח טמא,
 6 ולעולם היה מצטרף לארבעם שבישולים, ואין
 7 נראה לרבינו יצחק: דטעמא דרך דין דרוקא
 8 לטמא – לפי שכשואה בירושלים נמי אנו יכול
 9 לעשות פסח אלא על ידי שילוח, אבל הבא – יש
 10 דרך דרוקא לטמא כיון דמחצה טמאין, ואם היה
 11 ביודשלים היה יכול בעצמו לעשותו אלא נראה
 12 לרבינו יצחק דמהדרין עיששו כולם בראשון,
 13 ולא ידחו וטמאין.
אתה מחדוה ומתנינטי – ואם תאמר: והא
 14 קיימא לן בתימדי נשחט (לעיל ס.כ.א)
 15 על גט טמא משלחים קרנותיהו ותרין רבתי
 16 יצחק בן אשר: הדיאל והיא חבתא לבא ברגל –
 17 דלן דין עולה ראיה, דרדשין פסח קנא דחמינה
 18 (ה.ב) דטמא פסח מן הדיאה, שנאמר: "ובאת
 19 שמה וכתבתם סנה כו.", וכן איתא בירושלמי
 20 דאקשש לעולת ראיה, ואם תאמר: והשתא
 21 כשעשיתו בדרך דרוקא נמי מחדוה מתנינטי,
 22 שאינו יכול לבא ביום סוף חובץ לחתום, וכיון
 23 עליו חוץ בראשון – לא חוץ בשני ויש לומר:
 24 דיכול לבא ולעשות ביום ראשון מן החרה,
 25 דהחמין דרובת, ועוד נמי כשעשיתו בדרך
 26 דרוקא על שנת שחוטת, שילא כול לחשו
 27 לירושלים מנכרד זים, מכל מקום יכול לבא חוץ
 28 התחום ויבטל למחר, ועוד: נופיה קסבר בפירי זמי
 29 נופיה בראשון – לא חוץ בשני, אבל הבא מחוץ
 30 דהימין, לעיל ע.ב) דעבדי בארין זימי.
עקר משבתי וסיבתי ורדשש – דך פריבא ליהא
 31 למאן דחשיב דרך דרוקא מאסקופת
 32 עורא ולחין, ואם תאמר: והא תקנה רעה רב
 33 נחמן שיעשו דהא רב נחמן נופיה קסבר בפירי זמי
 34 שדיה טמא (לקמן ג.כ.ב) שחושין חורקין על טמא
 35 שרין ויש לומר: דקסבר דלאו תשלומין דראשון
 36 נבנה, ויכול לטמאן במת.
לימא כהא קמפילונו רב סבר טומאה דחיה
 37 ומר סבר טומאה דהתרה – השתא
 38 לכלוי עלמא סתרה מדיחיה ולא טומאה, דאיש
 39 כי יהיה טמא? משמע דהאיש לבדו טמא והציבור
 40 סתורים, ומאן דסבר טומאה דהתרה – מיקרי
 41 שפיר סתורים, ומסיק דלכולי עלמא דחיה,
 42 סבר סתרה מדיחיה כדפרישית, ומר סבר טומאה
 43 נמי מדיחיה, וקדא משמע דבי: איש נבחה ואין
 44 ציבור נדחים, אלא עבדי כין בסתרה כין בטומאה
 בראשון

33 ראשון לא עבדי - דהו מיעוטא, ומיעוטא לא עבדי בראשון, בשני נמי לא עבדי - כל
 34 היכא דקבדי ציבור בראשון - עבדי יחד בשני, כל היכא דלא עבדי ציבור בראשון -
 35 לא עבדי יחד בשני. אמר להו שמואל, זילו אמרו ליה לאבא: "יעשו בני ישראל את
 36 הפסח בעצמיהו" מא עבדת ליה? אמר להו, זילו אמרו ליה: כי הוה פוליהו זבין מאי
 37 עבדת ליה? אלא, ביון דלא אפשר - לא אפשר, הכא נמי, לא אפשר, איתמר, הוה רובן
 38 טמאי? אין תשלומין לפסח תנא בטומאה, ורב אבא בר אבהו קסבר: יש תשלומין לפסח
 39 בטומאה, ומאן דאמר אין תשלומין לפסח תנא בטומאה קסבר: ומאן דאמר יש תשלומין
 40 לפסח תנא בטומאה קסבר: טומאה הוהיה בציבור, אמרי: לא, דכולי עלמא "טומאה דחיה
 בציבור", וקדא פליגי: מר סבר:
 משה

קבד

מסחים. פרק שביעי - כיצד צולין דף פא עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ)

הוספת תוספת

1 לריש לקיש דאמר ברוך עד ידיעה בה כולי עלמא - קשה לרבינו יצחק בן אשר: דבגמיר
2 בסופא (מטא) איתוך דף סמקא, ולא מיית דותם מילתיה דר' יוחנן, ולא פריך נמי
3 אאל לר' אלעזר. וקאמר: בשלמא לנאן דאמר ברוך - שפרה, היא מסוגית החלוקת.
4 וממא: ונחור לכתולתה הוא - חוראק לפני ריבקה, אבל לפני טרשה - לא כמו שהביא
5 בקורטוס במתניתין מוטסמא. אלא לפני
6 וריקה נמי מרצה - על כרחך לפני וריקה שם דם. שם
7 דאם כרוק קפאי איתוך מן הדמיס נתבבא - בן תן
8 בפרק 'שלשה מינים' (גור מטא) ביא שאר
9 קרבתו טירה, אפילו בשומאה ידועה אית סתור
10 נחורות. וריקה דטומאת התהום דכולה שמעתין
11 - היינו שאינו סתור נחורות כפידישתי לעיל, א
12 נחור כן ימות ומת עליו. בן קשה לרבינו יצחק
13 דבפרק בריה דרבי (מטא, ב) תן: אף עד גני נילח
14 נודע לו (מטא) אפילו טומאת התהום - סתור, ומנך
15 ליה 'ו תחתו בגומא רבי אלעזר, דאמר הגלחת
16 מעטבה. ואם כן, נודע לו לפני וריקה נמי, כיון
17 הרעבה אמאי איא סתור ותרין וריבין יצחק
18 הדבא, כיון ששטו - ש יל לחשלים, ומרצה
19 פרץ על טומאת התהום ואינו סתור כאילו לאתר
20 וריקה נטמא, ולא דמי לקודם גלחה, אף על גב
21 דגילוח היה אחר וריקה, כרתנן בשלשה מינים'
22 שם (מטא) הלוח על רובו ונמצא סתור - לחרותו
23 שפולת. ואי נילוח לא וריקה - אבל יבוא
24 אוד לרבנן אית לוד הגלחת לא מעטבה, ולכך
25 מרצה הלח לפני וריקה.
26 **המוצא** - מת מושבב בן - בפרק בריה דרבי
27 (סה), דייק על הכא משנה הדרום:
28 'פרט - פרט לעיני, מת - פרט לדרכו, מושבב
29 - פרט לישבו. וקשה לרבינו יצחק בן אשר: הדבא
30 ביבשו אתי שפן פומ ממושבו, ומושבב לא
31 יוד כלי האי טומאת התהום אם בקרבוהו שם ושו
32 לתור: ומושבב נקט בשביל תרומה, שהוא חפס
33 כל רחב התורה ואי אפשר שלא אוכלו או יסע.
34 אבל יושב - לא. דאיכא למימר שמא לא האחיל
35 בגנהו. **ובתקב** - אפילו בן - באם האמר: הדי
36 שנבא, ודטומאת התהום תהי בקרבך לאתר
37 שברקודו שבו ואיכא למימר כגון שגפיל בקבר
38 ומת. האי דפרשי במקורטוס שהקבר מרפרו משום
39 דרבינו 'או בקבר' - אין נראה לרבינו יצחק.
40 דשמא קרין מריב בקבר מוסבה למעשה וכן הלי
41 הקבר מרפרו משום אהל, שהיחסי בימי את
42 הטומאה עליו. **מצאו** מנזן בתבן בן - משום
43 דלפי מה שפראנוהו בעכשיו ליה ראוי לרבינו
44 לאתר סמוך הרעלה, אבל בנימיס ראוי לרבינו.
45 **נטמא** רחוב שורפין אותו הבידה בעיניו כן
46 ונחור הנוקע משום לולא מצטו
47 מתנה עליהם. לפי שהוקידוהו לשרוף לפני
48 הבריה דין לבישוי - לא הותריהו ולא ציעיש
49 משולו. וכול ליתנה משל חקדיש. וכן בהקדמת התנה
50 כמון כן, ולא לכל: ודמותר יעיקותיו היו נגענין
51 מלשרוף ואחי לודי כהינה. ודוקא בעיקרון או
52 באמסא. דבארמון גבמרא דנשארשו בעלית. וכן
53 אבל אתר - לא אית הותריהו ולא ציעיש
54 בפרק קמא שדמיתו (א"א) כל בית דין מתנה
55 עליהן - האי מילי כקרבתו קדישיה קודשת הגוף.
56 אבל קודשת דמים - כולי עלמא מודו.
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66

1 אינו רין שחוריה לו שומאת התהום - דהתר נגמור, ואפילו איכא שחורין, מחלבה - כגון
2 קבר טומאת התהום הלכה למשה מסיני בנידו ועושה פסת. ופי ריעין קל וחומי מחלבה
3 - היא וטומאת התהום לא נטמא ספקא שמתאיין לה. דינמא גליל מילתא למרפך בעלמא
4 ודא, השתא אפילו בראי אטומא בראי אטומא פסת, אלא בשעת שנטמא היתה טומאת התהום. שלמא
5 הכיז בה אדם מעולם, שמתדין ליה בלדקמן.
6 דרבי אליעזר ורבי עקיבא שומכתי בניו, דארמיתין
7 הובי רביעית דם אין ויתרונ מנלח על מנחה של
8 משאה. וקאמר רבי עקיבא: קל וחומה, ומה עדם
9 שחדרה שאין שטמא אלא (כל אדם) אבל
10 בנידו מנלח על מנחה על משאה. רביעית דם
11 שטמטאה (את כל) אדם באהל - אינו דין
12 שחורין מנלח על מנחה על משאה? אמר לו
13 רבי אליעזר לרבי עקיבא: עדם שחדרה שחורין
14 מנלח על מנחה ומשאה הלכה למשה מסיני,
15 ואין כותבה כחורה, רביעית דם אתה כא ללמד
16 ממנח על דחומה, ואין דנין קל וחומר מחלבה
17 אל מדרב רבותיה. ורביעית חתום - שומאת
18 שחוריה בנידו ועושה פסת. דיכא תיבאית ורין
19 בעיאי איבעיאי בי מרדאטי קמיי האי בעיאי דרבי
20 יוסף, ובשה יוסף רבי עקיבא בבאי אפישתא דף סמקטן
21 לדקמן, דטומאת התהום גמרא גמירי לה, משום
22 שאו פריכתינ לעיל: ורבינו יצחק קל וחומי מחלבה.
23 במחזיות עליו - שתתא כחורה. ולכך - אם
24 טמא לנפש או בדרך רוחקא לכך, ואי לכך
25 קאי אמאי טמא. כי דרך - עמד נטמא מוטאי
26 ודרך רוחקא הוא, או דין שומאת התהום -
27 שחוריה לנודי ועושה פסת. לא נטי - דרין
28 מרצה על טומאת התהום בנידו ועושה פסת.
29 מושבב לרחבו של דרך - הדי עבר שמו, ואי
30 אפשר שלא נגע שם או הסתי לא האחיל.
31 לתירופה - לאבל בתרומה, מטא - ולא
32 ודותר, בו טומאת התהום. ואילו לארכבו של
33 אחרך, אפילו טומאת התהום אין כאן. שאין לו
34 מקום לעבור - שמחוק וממלא את כל רחבו
35 הדרך. אף על גב דטומאת אית, חתום
36 הדיחא עשרת דעבר רוב טומאת האתן
37 הוא, שלא היה שום אדם יודעו שם, ואף לוח
38 לא נודע עד ששחטו קרבתויו - הלכה נמי
39 מסיני הוא שחוקק עליו את הדמים. אבל יש לו
40 מקום לעיבא אף לתירופה חסור - איהו ליה
41 ספק טומאה ברושות דרביס, וספיקו טורה. כמא
42 דרביס אמריים - דכי ממלא את הדרך
43 בתרם, שהקבר מצטו - שכל הקבר טמא
44 באהלו, אפילו ריחו שמו, דבתיב (במדרש יט)
45 'או בקבר'. כמא דרביס אמריים - או למדובר
46 ומתפרק חסור. משון - מנין? על כרחו הלך על
47 נוד לכאן ולכאן, ומאודו על עדידו. כמא דרביס
48 אמריים - דנוד ועושה פסת טורה. אבל
49 בטומא דהדיעה - שיערש שאדם נקבר שם.
50 בטומא כפשי בתבן ובצוריות - טומאה מוסבה
51 מכל אדם אודו, שם לא אבנים או עפר או
52 תבן נפל עליו, ולא הכיזו בו בני אדם מעולם.
53 אבל מכל רובו ואפילו ונקיין הליפע - אין זו
54 הטומאה מוסבה ועלמתי שדמיה כיל
55 לראות, ולא גמירי להכתא אלא בטומא שאי
56 בתהום ממושכס תול הכל, ולא אמרי - הדרתה
57 טומאת התהום אלא מנת כלכה. **משנה**
58 נטמא שלם או רובו שורפין אותו לפני הבייה
59 שכל המקורש כולו קרי ביה. ונבמרא פפרש
60 טעמא. נטמא מיעובי - וכן נותר של פסת
61 טורה. הנקיין - מעצריין, כלומר שר צרי קין.
62 שורפין אותו - את משום שנטמא את תורתה.
63 **גמרא** וכן מי שיצא - בפרק 'אלו עובדין'.
64 שיש בידי גשיר קיש - חריו הוא פסול ביצא. צופים - מקום שיכול לראות שם הבריה, ומשם הואלך את יכול לראות. שורפי בפסול - לא הותריהו לחורו ולשרפו בדרושלים.
65 הואיל וכבר נתרוקא והביה. ואף על גב דקימאן לן בפרק 'כל שעה' (ברא) דבמקום אבילת קדישם שם שורפין, במקדש באש תשרף.

פסחים, פרק שביעי - כיצד צולין דף פב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ)

קבז תוספות

1 חזו ושופרו בו — אלמא: מיטעו שפסל מעצה המערב נמי שרפין, כאן באבסנא —
 2 שראו לו עצים, שרפו מעצ המערבה. ומתניתן בעל הבית, שחזיק בדרך — לא
 3 הותרוהו לחור לעצם, כדקתנא וכו' מי שיצא. אלמא: בהחזיק בדרך עסקין. ורב זביד
 4 — כרב אמר מוקף לה, ואורב פפא פליגי. וריבא עטמא למולתיה דרב חנא, דבין דרית
 5 ליה עצים שם — עשאוהו כעיקר. והחזיק
 6 בדרך דקתני מתניתן — לאשמועינן זרחה טקט
 7 לה, ולא מעוט עצים. דרוא רבא ללא תחזיק. 7
 8 בא לשופרו בו — כדומפרש עטמא. לדיד תקלא
 9 — ליתנהו מתן הנאה אחרת. ונראה זו אין בו
 10 מעילה, דהנאי בין דין אורא, ועל מנת כן
 11 מקדישין אותו. משום חשד — שלאחר שרפתי
 12 מחזיקין מנהג העצים לתוך ביתן, ודריגא
 13 דרשב גונבא ביה מעצ המערבה תנתן מוקף. קי
 14 וחיותה — קים גרוייהו של רקל, גילא דרעיס
 15 שאנים מעצה המערבה. לפי שקלים הם.
 16 ושרפתי מחר, ואין האי המערבה מוקמתיהן. וכן
 17 ומשום חשד לביבא, אבל משום בושא איבא. וכן
 18 חתם — במסכת תמיד. ראש המקדש — המהנהג
 19 על כך מעמיד את התנאים של בית אב בכל
 20 בכך מעמד המזרח, בניסח כל אדם לרוב הבית.
 21 כדי לביישן — שלא וזחרו מלמטא. ודרי
 22 הנבדל של שחר היתה מטולת ערובי הדין
 23 כלו. שיש לומר, שם — שלא לחיזוקם. וכן
 24 מלאכתו הן נחלוקין מלבוט לעבוד עבודה
 25 ומעמדן שם כיו שרבי אוראם בני אדם, ודריגין
 26 שנמתת מטאמה דם חרילין, ואידי דארייז לעיל
 27 בחך פלוגא דרופי חשד, וטקט להו.
 28 נפסקי — הכל דריעין שבטלים הן מן המלאכה,
 29 ואין מניחין עבודה מפני מלאכתו, דמי שמוט
 30 חשד לביבא. ואין צריך להעמידם שם, ולמטן
 31 דאמר כדי לביישן — צדיק, אי נמי ריקטיל
 32 שריא — מפטייל צדיק. שריא אומנות קלה
 33 ושכח לביבא. ואין בני אדם שחולקין שחולקין
 34 מלבוט לעבודה מפני ביטול מלאכה זו.
 35 משנה השפס שנספא אי שיצא ישרף סבך —
 36 בארבעה עשר, ואין צריך להשתדלו על שריפת
 37 של ששה עשר ששענר צורתה ודרינו לילה
 38 אחר. ומיהו, כיום טוב לא מצי שרף ליה.
 39 כרילף לקמן (פג"ט), דאין שרופין קדשים ביום
 40 טוב. ונספא העבדים, אי ששתי — דאין פסול
 41 גנופי, אלא ממתר דבר אחר, שאין לו אוכלין.
 42 **גמרא** בשלמא נטמא — טען שרפה. וכתב
 43 והכישר, ואין וובי קדשים קלים כתיב. ובסי
 44 נכנס דמה — אל הקודש לכפר בדחיל הפסלה.
 45 כדכתיב (ויקרא ו) ואל תאטא ליה ערוב
 46 מדינתו וגו', וכן הוא בעל שרפת ערוב
 47 שרפתם. שפא חזין למחציתה — חזין לעודה
 48 ציאת. ומקרא יתייר דרשי לה לא ציאתין.
 49 פימיה, אלא הכי בעת מנייהו ברישא: שפא
 50 ציאתה ולא היתה פימיה, ואם כן הוא —
 51 עתים שרפתם. פימיה ודחה ולא ציאת. ודמה למנהג שאם יצאת — היה לו לשרפת
 52 **נטמא** — אבשר אשר יגע וגו' ש' למלים כתיב, וכל שכן קדשי קדשים דחמירי. אלא
 53 יוצא — כותבא אשכח, וקדשים קלים נדמיעין ליה חגא ומתניתן שרפה ליחא
 54 דפסול ליה דמה — של בריית קרבן, דאמרינן בנדרים (נו"א): כגון לדם נשפסל בשקיעת
 55 הדמא — שאומא "ביום הקריבו את זבחי" — כיום שאהא חזי וזבא אחיה מוקרבו בו.
 56 נשפך

כדי עיבור צורה מנלק? למא דלא גמריי הלכתא, ומה ערך גזירה שהיא אלא הלא דפסול גנופי ישרף מיד — נמי סבא.
בבבא היחה — שרי' פירש דריש פימיהו, וכו' רבתי ונאלי. ולרבינו יצחק נראה דריש מ"אל תאכלנו וקדש הוה", ובתורה כתיב דריש פימיהו ומקום קדשי. **בשלמא** נטמא גלי
 רוממא בקדשים קלים ודמא ודמא אחרתא באני קרא כתיבי קדשי קדשים. ודאי אמרינן דהוה חזין, כדררשינן ב"ל בשל (דכ"ה) "וזהבשר" — לרבות
 עצים ולבונה? דמי לומר. דאי לא הוא חזין, ודמא אמיתא דרבות קדשים קלים דלא בעו הכשר. ואל קדשי קדשים.

1 כל הענין בולו – כל פרשה זו: וזכר טעם אשר יובא מדרשו" (ויקרא ו) דמוקי רבנן
2 במסנת זבחים (זכאפ) בתנאא הוצינהו שרבינס דמה לפנים, דהו פסול שלה, וקאמר
3 דרמנא שירפא – פליגי רבי יוסי הגלילי ומוקי בתנאא הפנימית, כגון פר העלם דבר של
4 ציבור אמר, ויבא מדרש במצותה אל אלא מועד – כאלא מועד, באש תשרוף, (ובבשרות)
5 לא איצטריך דקרא, דהא כתיב בנפשה (ויקרא ד)
6 ושרפה וזאת על עצימ" וכו', אלא שאם נפסלה
7 ביצא שנתנה, בא תבול למוכד
8 שתשרפה בבית הבירה, ולא חוץ לשלש מנות
9 במצותה, וליתן לא תעשה על אבילתה, אמר
10 לו הפתא הוצינהו שרבינס דמה לפנים מן הך
11 – שהיא פסולה, אמר לון – מדאמר ליה משה
12 לאתון כי את הובא, – הא הובא – בת שריפה
13 היא, ועבד שריפה לאתור, ומתריב רבי
14 יוסי הגלילי קרש דרות תמאא דאתון, אפלטא
15 סבידא ליה נמי דאם הובא דמה לירות –
16 בעיא שריפה לאתור, כי תאתא דאתון, ואף על
17 נב דפסול היה סבי, דהוי נפסולו מחמת דבר
18 אחר, וקא מלקא דתקא דהוא הדין נמי סבידא
19 ליה פסול גבילא בעי עיבור צורה, אבל
20 רבנן דלא נמי גבי מניח סביד דרות משעת לא
21 ילפינן, ובהדיא הוא דקאמר להו משה דאם
22 הדיאו מנה לפנים בעיא שריפה, אבל לירות
23 בעי קרא אחרמיא, ונבי עיבור צורה נמי לא
24 ילפינן מניה, ורבי יוחנן – דלא חשיב להו לרבי
25 יוסי הגלילי בתרייהו, אמר להן דהו דשמעת ליה
26 בפסול דם, ולא בעי עיבור צורה – בפסול
27 בגלים נמי שנתת ליה וקא רבי יוחנן בן
28 ברוקה: וכו' ובשר היא מילתא היא – וההו ליה
29 פסולו גופו, כאילו נטמא בשר עצמו. **משנה**
30 תבולת – שלא יבול לשוברן מפני שאסורה בו
31 שבידת העצם, ונתר בתן מנה, והדי הוא נותר
32 וטען שריפה, וכן גרין – ובגמרא פריך
33 גיבולתו, והותר; – בער פסת שתעצמן
34 באבילותו וניתותר. כבשה עשר – שהיא חלו
35 על מונה, ואף על פי שנפסל בבשר ראשו –
36 אין קרא שריפה פסול גבי טוב, כדמפרש באשתו
37 **גמרא** ששימשו נותר – שנתר בתן מוח חוץ
38 למונה, ושישרפהו העצמות הללו, מפסאין את
39 הדיים – כנותר עצמו, שנותרו חלקים שימאן
40 את הדיים. פסול בשר הוא (זכאפ), ולקמן סימנא
41 (פסא), מיתיה לה בגמרא. כבשים – כגו
42 כדמתרגמינן בסיפא (שמות ל) מקום מושבו,
43 הני עצמות חביבי רבי – דקאמר עובדן ותחלתן
44 שריפהו, נשידעו – שילכיבם, ולא חצירן
45 הבתור שריפה אלא בראי לאבילתו וניתותר,
46 כדכתיב (שם ו): לאל תותרו ממנו עד בקר,
47 ואם תותרו – תשרפו, דאית כהו סוה –
48 ותחלתן לשריפה מנודים, שאסור לשוברן,
49 ועל נדן בערן נותר. הילכת חשיב להו באנפי
50 נפשיהו, ולא וכו' בכלל הותרו דמיתנין. **אמרי**
51 להכי בעו שריפה – אף העצמות כמות עצמו.
52 אלא אי לאו מילתא היא – הוי חסון
53 שניתותרו נפסולו אין בתן משום אסור שבידה
54 דאמרינן לקמן: ויעצם לא תשברו בו – כבשר
55 ולא בפסול. ניתרייהו – ותישקליה למוח
56 ויתשרפהו, ולא יפסיד עצים וטורת לשירוף
57 העצמות. **כסבר** – האי תנא: כ"ב רבתיב גבי שבידה – לאו למנועי פסול אתא, אלא ארוחה דקרא הוא, וכשר, ואף פסול במשנתו המותר כפסול – וכל שכן בטנא, אין סופי –
58 לקמן בפרקי תרומה, ויהיה לו שנת הבושר – כגון נותר – שי בו שבידת העצם. לא היה לו שנת הבושר – כגון נטמא לפני וירקה – אין בו משום שנת עצם, ונאמן יהו
59 תנא – שנת הבושר עמא, ויהיה לגבי שבידת העצם. כל עצמות – נותר מן הקרישין אין טענין שריפה, אלא שובדם מרמיא את תוחו ושרפיה, ומשקלת את עצמותיה, וימן עצמות
60 הפשה – שאין יכול לשוברן מפני תקלת "עצם לא תשברו בו", לפיכך נשרפים על ידי מוח שבוך, לפה ליהו שריפה – לעצמות הפשה. **סמנא** הלויני – כולה מנתנין מיתוקטא
61 במוצא עצמות הלויני, כלומר, שבוך, ותחיל מוח מוח, עצמות קרישין – מותרת לשוברן, אמרינן: סמנא מילתא לא אתא מוח וירדה ליד נותר, ומקמיא אסוריהו נותר לידו
62 נותר הלוינהו, ואין קאן שימוש נותר. לבתר הכי – דאפסול הלוינהו, דהו לית ביה אסור שבידה כרבי שעתן, ויש כאן שימוש נותר.

קלב

מספחים. פרק שביעי – כיצד צולין דף מג עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" תוספות

1 אמרת בשלמא בשר גניו כו' – ואין להקשות: אי בשר גניו – לביכיתו? ולאו בשר
2 גניו הוא שיהא טעמא כמעט בשר. מיהו, לענין שריפה בעי לימטו ליהוה בשר.
3 לא נרביא אלא לשמונו. קשה בדרש "גיד הנשה" (תולין פ"א): ושבר תנא דידן אין
4 בגידין בשר טעמא הוא תנן: גיד שנחבל עליו גיד הנשה אי שי בה בנותן טעם – אסור.
5 והשוא דילמא הא דקתני אי שי בה בנותן טעם
6 – משום שמונו גיד הנשה קאמר, והבא קרית ליה
7 – גיד. ועי' מדרש.

8 ליתן כקר שני לשריפו – ואם התמא. אי
9 אסור לשריפו בליל מוצאי יום טוב עד
10 הבקר, הדיכ מוכח דאין שריפת קדשים ודחה הם
11 טוב; הוא על כרחין גזרת הכותב היא. דהא
12 אפילו בלילה שזאת אסור לחלו לשריפה ושו לומר:
13 רבין דאסור לשריפו בבוקר ראשון – וליפנין
14 שריפת דאין דאכרי ויהא אין טוב. והא
15 דאסור לשריפו בליל מוצאי יום טוב – אין תימה.
16 שכן מצינו בשלמים שאין נאכלים לאור שליש
17 ואפילו אין אין נשפתו עד היום. כדאמרינן בשר
18 מביתין (א.ב.). ולא עלת חול בשבת כו' –
19 משמע דאין שריפת קדשים ודחה יום טוב.
20 ביום טוב. וקשה דבסוף פרק 'טוף בקלפי' (זבט
21 מ"א) אמר: אכרי חול שנתתו – ונשה לחן
22 משרבה בניי עמם וסדרן אפילו בשבת. ואפילו
23 לרב תנא דפליה עליו דאין דאנו עשה משרבה
24 בניי עמם – אכרי חול רבי דבית סורין על המורה
25 נודחו, כל עריך לפרש שם. וכן סוף פרק קמא
26 רשב (ב.ב.) דרש: "כל מושבותיכם אי אתה
27 מבעיר" – למישר אברים ופריים הוא ארתא.
28 היינו אכרי חול שנתתו. דאברי תיביל של שבת
29 נפקא מי' עלת התמיד בריש "אלו דברים"
30 (לעיל טו.). ומישר אברי עלת חול מומטע הכא
31 ותיין רבנו תו ורבי יצחק בן אשר. דהתם דוקא
32 במשלה בתו אמר, היינו שבת כבר לחמו של
33 מוצי – שנתון קר לטמו של מוצה דתיין וכן
34 בקרבן היום חודי מ'מבעיר אפילו בשבת.
35 וללשנא דאסיק גמי דתם דאין בפסולין. אי
36 למשטי בתו האור – אין, אי לא – לא. אלא
37 למשטי שבת האור. אלא הדי קאמר דלא
38 איצטרך במשירן לאשטענין במשלה בתו האור.
39 מיהו, אף בקשרין לא שריא אלא במשלה בתו
40 האור. והדי יצחק בן אשר מסופק בשאר קרבנות
41 דלא תמיד ומשלה בתו האור, אי נשול לחמו של
42 מוצה למשירינן בשבת. דילמא דוקא תמיד
43 מתייני הוא טעמא דשם מיעד דהתה שבת. ודאי
44 תאמר: דיבמא (מ.א.) דרש לה מ'מבעיר
45 ובפרק קמא רשב (ב.ב.) דרש מיביל
46 מושבותיכם? ותיי לומר: דקדא ר'דביל
47 מושבותיכם" גלי על "מבעיר דאריי אפילו באיברים ופריים של חול. והא וליק נטא ביזמא
48 קרא ר'דביל מושבותיכם" ודארי עיקר דרשה – משום דנתיא ליה מינקט דרשה ר'דמבעיר
49 דשייבא אגב גבי סומאיה. ובכל הקרבנות.

1 ששמא צבורין צבורין – וברק עליונים ומצאן חלוצין. עצמות קדשים – לא בעו למיבדק
2 תחתונים. אבל עצמות פשוט בעו למיבדק כולהו. וכדא פליג בר רבי אדרה נומן, דאי
3 מצאן חלוצין – לא תמיר שימוש נותר כולי האי והעריבו שריפה מספק, ולומר בתר
4 אפירייהו חלוציהו. כל הגידין בשר – הדין תן בשר. וזכר דמנן אילן בפסח, ורצא גדי
5 תחובתו. חזין מגידי ציאר – שזאו אצל הרומב.

6 וקשה, חזין כיבלמא הוא. הני גידין – דקאמר
7 עיקרן ותולתין לשריפה, וזכר דמנן ואי דארייהו
8 – על ידי שתעצלו באבולתן – היינו נותר.
9 אלא ששימא מגידי ציאר – קאמר, ומשום שאין
10 נאכלין תמותת קשיו מני לזו בהדי עצמות.
11 וקאמר רעיקין לשריפה, דמסתמא לא אכל
12 לזו. אי אמתית בשילמא בשר גניו – ואי אכל
13 לזו נפק בתו – אמטו לחיבי בעי שריפה כו'. לא
14 נציבא אלא לזי הנשה כו'. לעולם לא
15 ציאר לאו בשר גניו, ושאר וודים בשר גניו
16 ודאוי לאבילה. ומתניתין דמשמע דשני גידים
17 שזון קרן ליעט שריפה, וחסמן אין נאכלין
18 דקאמר ישרפו בששה עשר – בגיז הנשה.
19 שזאו רך וכשר לאבילה. לרבי יהודה – דאמר.
20 אין נוהא אלא באחת, ולא יעדנן בדי מציניהו.
21 הילכך, מתחלה עומד איתו של דהתר לשריפה.
22 משום דלא ידע ליה לרביכיה. ורבינן: תיפשו
23 מיהו דמסתקא ליה לרבי יהודה בדי דנגא. דאי
24 מילתא אביעא לן בפרק 'גיד הנשה' (תולין
25 ז.ב.). דקתני, רבי יהודה אומר: אין נוהא אלא
26 באחת, והדעת מברעת של ימין. ואיבעא לן:
27 דמסתקא ליה לרבי יהודה דשל ימין, ומאי דעת
28 דקא אמר – דעת תורה. בדכרפוש התם: הדיין
29 המינותט שבירך. אי דרשטא ספיקו מספקא
30 ליה, ומאי דעת – דעת הלכות, נלומר, מסתברא
31 הכי. תיפשו ממתניתין. מוקא אמר תחלתו
32 לשריפה – דאי מספקא ליה, הילכך שריפה
33 בעו תיירייהו, דאלב חזי חזו אבהו. ואי דהיתירא
34 חזו, והדי הוא נותר. ומתחלת לא היה יכול
35 לאכול – שזאו וזו של איסור. דאי פשיטא ליה
36 אמאי תחלתו לשריפה: דהיתירא – נכילה,
37 דאסורא – נשייחה. שלוש פשיטא ליה של
38 ימין – ומתניתין דלא מצי אכליה ליה ומצריך
39 ליה שריפה – כשתערבו לאתר מכאן,
40 בשוהכרבי לזי דוקא. ודאיי תחלתו חזרבי,
41 דאין לך אדם שאינו מכיר בין צד ימין לצד
42 שטאל. רב אשי אמר – מתינתין בשמונו של
43 גיד קאמר, דמותר מן התורה נהגנו איסור בו.
44 הלכך, תחלתו לשריפה. דבין דתן התורה מותר
45 על חיל איסור נותר עליו. ובכלל נותר לא חשיב
46 ליה, דהאי על כרחו מתחלתו לכך עומד.

47 ואיצטריך למיתנייה באנפי נפשיה, ולאשמעין דאסור לאוכלו. שני גידין חו – בדרך.
48 עמימי הסבור לעצם – זה גיד הנודל המתוח על פני כל ארך הדין. ופנימי קרית ליה –
49 שזאו בער פנימי של דין. צד הרואה את הדין השנית. וספיר לעצם – עצם הקולית
50 התחובת במוקא דאנמא. וגו' ניצא ממוקא דאנמא ממחא אצל אותו בעל על פני כל אריך

51 הדין. שאסור. ותיבין עליו – מלקות. חיצון – זה גיד קצר ונתון בסוף השופר לרובו. והיצון קרית ליה על שם שזאו נוטל לצד חיצון של דין, צד הרואה את האויה הסמוך לכשר,
52 שזובלע בששר. אסור – מדרבנן, ואין חייבין עליו – כדמפרש טעמא התם: "אשר על כך הדין" – הואו דפשיט בכוליה דדין. והאי פנימי, אבל חיצון – לא. ובהואו קאמר תנא
53 דדין ותחלתו אינו נאכל משום איסור דנגנו, וטען שריפה דחילי עליה שם נותר. דחזי מ'ארייהו. ותיי קשה – ר'באש תפרשו. ועידי לא תקשה – דמלאתו יום טוב. שאין לחבו
54 לומר עדי בוקר – בתרא, דהא כבר כתוב קמא. ולא עילת חול ביום טוב – אלמא: אפילו הקטר עליה אינו ודחה יום טוב, וכל שכן שריפת פסול טעם. ותפס קרבן של חול הוא,
55 דחיקת דמא בארבעה עשר, ואין יכול להקטירו בלילה. והא דבתיב: "לא ילין לכבד", ומשמע הוא כל הלילה ילין – כן. אי קאומנא בארבעה עשר שחל להיות בשבת, בפרק 'תמיד
56 נשחתי' (ט"ו.). ולא חייב במשירין – היכולין ליעשות מבית עמד.

פסחים. פרק שביעי - כיצד צולין דף פד עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קלחה

רש"י תוספות

1 ולא מילה שלא בומב - דאי לא ממעט קרא - אתאי בקל חומר לדחות ומה עזרת
 2 שדחה את העבודה, ועבודה דוחה את השבת - מילה אף שלא בומב דוחה אותה,
 3 אפילו במקום בדרת קיץ בדרתו, שבת שנדרת מפני עבודה - אינו דין שתהא מילה
 4 דדחה גארא קרא ומעטה, דבין קילא בומב דהא, כגון רב שנתגיד קטן שנאנס אפי
 5 ועבר ומנה - נשדויה למחר, ובי שריפת פסול
 6 קרישע נמי במילתו שלא בומב, דאשכח
 7 לשרדויה דקרא, שנתגיד דיום טוב עשה דאמר
 8 דמשמע שבות, דחה ליה יום טוב עשה ולא
 9 תעשה. **משנה** כל התאכל בשור הגדול בי -
 10 שכבר הקשה כל מה שעודו להקשות בו, איכל
 11 בני דהך - ראו לאכילה בפסח בן שמונה
 12 ימים, אבל מה שאין נאכל בשור הגדול - אין
 13 נמנין עליו בפסח, אף על פי שעבשך דהך הוא
 14 עתיד להקשות בסופו, וראשי כנפים והסוסי
 15 - שקורין טבריס שבראש גף הבקת
 16 אפילוהו, והסוסין - שאר הסוסים שבן כגון
 17 נתן האתן, והסוסי הנהו, והצלתה להקשות
 18 בשסוף השדרה. **גמרא** ויש אוסיים אף ראשי
 19 כנפי הסוסי - הוואל ובושור הגדול עפיה
 20 מתאכל בשליק = חותל יתר, מה חן קתי -
 21 ודכי קאמר לו התאכל בשור הגדול בשליק,
 22 איכל בני דהך עלי, ומה חן - רדכי כנפי
 23 הסוסי, קתי שסופן להקשות - גדי אורא -
 24 ובגדי וטלה חן זכרים, אבל אם היה חקוק סופן
 25 לדחות קשים, ובי יחנן אוסי בי' - וינדים
 26 דרכין דקתי בדין ברייתא נידון כבשר, לרבי
 27 יוחנן ושמעון בן אבהו, ולרשב"א
 28 משמע ליה בשאר יודים, דרכין געלם, הני אין
 29 - דסלקא דעתך מפרשי מה חן - דקא
 30 קאמר, הני כנפי - פירושא דהא, ומסקנא
 31 דיתורא, עני דהך - מפרש בידעה דררוב;
 32 כל זמן שיקנה עור ראשו חן - ומילין אור
 33 ונאכל עמו, מיהו כנפי - פירושא דהא, ומסקנא
 34 השתא אולין ומטנא, או בחר בסוף אולין
 35 ואני מטנא, אל תש לקשות, למה שדוח
 36 סתוק, אם השתא אף פסולת, או אחר ביה רבי
 37 יוחנן - אם חקיקא דכחיה, דאמר ליה רבי
 38 בשליק' "בדמה דהקשה" (חולין ע"א), ופושטין
 39 לא מהא דהעור דררוב, רפי שכי רבי רבי
 40 יוחנן עלה דהדאה אין מטנא, ואתביה רש
 41 לקיש מתנחנן דהעור דררוב" דקתי אילו
 42 שערותיהם כבשר - שר הראש של עגל דהך,
 43 אלמא בחר בשתא אולין, ואמר ליה רבי
 44 יוחנן אל הקניטו באתה משנה, ששלשן יחיד
 45 אף שנה אותה, אלמא מקריא איה סמוך רבי
 46 יוחנן עילת, ופליג בעילת שסופן להקשות,
 47 ואיכר דייחדיה דהא חדר ביה. **משנה** אבל
 48 המתיר בפתוח - אפילו מתירה, והשורב אכל
 49 - אינו לוקה המתיר משום לא חתירה, ולא
 50 שורב בפתוח מים - לא חתירה, ומעט מפרש
 51 בגמרא. **גמרא** מא הכותב בי' - כל לאו
 52 שניתק לעשה את לוקן עליו, דמשמע זה הוא
 53 התקנה את העובר על הלאו - דעשה את
 54 הדינאל ועוד, דלא נמי ללאו דהסימא
 55 שהמלכות נסך לוק.

והא
 42 לא תשכרו בו' בו' - בפשר ולא בפסול, רבי אומר: 'כפית אורא יאכל' 'ועצם לא תשכרו בו',
 43 כל הראוי לאכילה - יש בו משום שבידת עצם, ושאיין ראוי לאכילה - אין בו משום שבידת
 44 עצם. מאי בנייהו? אמר רבי ירמיה: פסח הכא בממאיה אפסא בנייהו. למאן דאמר פשר
 45 דהא

1 ולא מילה שלא בומב דחומר דאתאי בקל חומר - פירש בקונטרס: ומה צרעת שדחה את
 2 העבודה ועבודה דוחה את השבת, וקשה דרבא ליה ליה ואי כל חומר בפיק ד'
 3 אליעזר דמילא (שבת קל"ב). דקסבר: דהא וצרעת דוחה עבודה - לא משום חומרא
 4 וצרעת אלא משום גברא דלי חו, ורבינו חננאל פירש: כל חומר, ומה אנוכל בשל שלא
 5 נברתו עליו שלש עשרה בירות דוחה יום טוב
 6 ביום טוב, ולבי אליעזר: מה לנדרים ורבות -
 7 עוברת, לשכרו לא היה מוצא עלילתו ואמר
 8 רבינו ינאי: דאיכא למיעבר כל חומר מגרדים
 9 ונרבות דדחי יום טוב, אף על פי שלא נברתו
 10 עליון שלש עשרה בירות, וסבר רבא דקריבין
 11 ביום טוב, וליכא למיפיר: מה לנדרים ורבות -
 12 שכן צורך גבה, כדפיך פיר' ד' אליעזר
 13 דמילא (שם קל"א), מה לעומר ואתי להלם בו
 14 - דלא וכו', ומה נהנה, ואפילו ושתא ואשמות לו
 15 מיקרו צורך גבה, כיון דאי לא דחא לא בעי
 16 לתמייהו, ושה דרבא אתי ליה את דרב אשי
 17 דיום טוב עשה ולא תעשה, ולדכי איצטרך כל
 18 חומר, דאי לאו כל חומר לא היה צריך למיסר,
 19 אפי כרע נמוך ליה רבי ביה חוקה יום טוב עשה
 20 הוא, ואין עשה דוחה את תעשה ועשה אלא אמר
 21 רבא בר כהנא דרבא אתי ליה דיום טוב עשה
 22 הוא, השתא 'לברא לא איצטרך לשריפת
 23 קדישא שלא על צורך חומר אלא
 24 רבא ברסא (אם לא הבאי) (גולקא) ונברא מיחיה לה
 25 חבא אשירית קדישא דגמלא ממעט, ורבי אשי
 26 לא קאי למפילי ארבא, אלא מילתא דנפשיה
 27 קאמר, ואקדישם קאי אפילו אמלה, כדמשמע
 28 ביאם לא הבאי' דלתי כל חומר.
 29 **גידולין** שסופן להקשות, פירש בקונטרס: גידו
 30 צואר, ואין נראה לרבינו ינאי כן אשר, דהא
 31 משמע דהשתא זה רביס כבשר למברי, אפילו
 32 רבי לקיש לא פסיל לחו אלא משום סתוק, ולעיל
 33 קאמר אלא פשיטא בגידי צואר - משמע שם
 34 גרילי לדחות נותר ואין ראוי לאכל מן עצמות.
 35 דהא נראה דהיינו גידי שדרה, וגידים הרביס
 36 דקתי בגרייתא - אריי צואר גישה, ולעיל
 37 עלמא חור כבשר.
 38 **הואיל** ומתאכל בשור הגדול בשליק -
 39 והשתא לא אילר רבי ביה בחר השתא
 40 אלא ברב הנאל בשור הגדול בשליק, ואם
 41 תאמר: ורשי לקיש מאי פריך ליה לר' יוחנן
 42 ארדבא, תיכיש לדידיה דמוכח בגרייתא בגידי
 43 הנאל בשור הגדול בשליק אולין בחר השתא
 44 עליון זמור: דסבר רבי לקיש דאיש כנפיס
 45 והסוסיין שם עלידם שם בשור דאיש כנפיס,
 46 ופריך לרבי יוחנן מדלא נקטי בגרייתא גידים דהוי
 47 ברותא טפי, ור' יוחנן משל דאין ברותא כלל מה
 48 שאין חן טעם בשל כן - דהא את רבי רביס
 49 לעלם, אלא בשור הגדול ודקא, ולא שריך לעלם
 50 בשליק נמנין עליון, כמו ראשי כנפיס
 51 והסוסיים, ורבינו שמשון בן אברהם מפרש טעמא
 52 דרשי לקיש: דגידים לא ארמו לאיש כנפיס
 53 והסוסיים גידים סופן להקשות בניי עצמו אבל
 54 ראשי כנפיס והסוסיים אין סופן להקשות בניי
 55 לעלם, אלא בשור הגדול ודקא, ולא שריך לעלם
 56 ברו ברו בסוף, כיון דבגדי וטלה זה רביס לעלם,
 57 **הא** חדר ביה ר' יוחנן - פירוש: מרן שנתעתיק,
 58 כדמוכח בפיק 'בדמה דהקשה' (חולין ע"א),
 59 וקשה לרבינו ינאי: ליש לקיש דאותביה לר'
 60 יוחנן מהדאי שערותיהן כבשר, ותיכיש לנפשיה
 61 דקסבר בניי פסח בחר בסוף אולין, והתם אויל
 62 דהא

בר השתא יו לומר: שלפ שבער ראש של עגל דהך יש על גרן טעם בשר דהבא מניין, ורבינו ינאי כן אשר אומר: דברושלמי רבי לקיש אשירית לקיש, ומשני, טעמא דאיש לקיש
 מקרא: 'ואכלו את הבשר' (שמות יב') - ולא נידון, ובעור הראש של עגל דהך אויל בחר דהשתא, ורבא חוי גירת הבחוב.

1 היתה לו שעת הברש והנפל איכא בנייהו מאן דאמר כשר הא כשר הוא - לא משום
2 דרדיש כר - בכשר ולא בפסול משמע ליה הכי, דהו"ר שנוען מפרש לעיל
3 מילתיה דתנא קמא דקתני נמי בו בכשר ולא בפסול, וקאמר אחר זה ואחר זה אין בו משום
4 שבידת עצם. אלא דרב ספק קלא נמי למשכב מידו דאיכא בנייהו אלא היתה לו שעת
5 הברש והנפל. אבר שיצא מקצתו איכא
6 בנייהו מאן דאמר כשר כשר - תימה: אמאי
7 חשיב ליה כשר פני מבר אביהא אה מה שאינו
8 רצוי לאביהא לאו כשר הוא.
9 דבי גרסתי היתה לו שעת הברש והנפל אין בו
10 משום שבידת העצם - ולא גרסינן "יש בר".
11 דאי גרסינן - ותיקש לרב יוסף, ולא משבחתינן
12 כארבעה מנייהו, ואת דרטי לעיל במילתיה דרב
13 יוסף: למאן דאמר כשר - לאו כשר הוא. למאן
14 דאמינא איכא - רב אביהא הוא. ולפי זה מיתבטחין
15 גרסת הספרים הדרוס "יש בר", ואין נראה
16 דרבכלה שמתקין שפי נפיק מביהא מנדפין
17 מנרות שבתות, כי הדאמי דאבר שיער מקצתו
18 דכשר קרי ליה, ולא רב אביהא הוא.
19 איתמר - כשר שאין עליו כותב בשר במקום זה
20 כר - כר נראה להכריע יצחק הלרביט
21 יצחק בן אשר: דרליכא דרבי קמפילי, דקתי
22 בברייתא: תמנא: יש בו שיעור אביהא - שיש בו
23 משום שבידת העצם. ובפלתנא דרבינא ארבי אכר
24 קמפילי: אבל לרובן לטעמי עלמא יש בו משום
25 שבידת עצם. והוא דמסוקי: אילמנא דלא עליו כותב
26 בשר בכלל, אמאי יש בו משום שבידת עצם. אף על
27 גב דמצי לאוקמנא כרבנא, הואיל ואליכא דרבי
28 קמפילי: וסבירא ליה כרבי - מוקמי למתנתין
29 כוותיה.

1 האי פסול הוא - שנעשה בפסול. דטומאה דהיה הוא ביצירו, אלא כשאן גזירת הכתוב
2 לפסותו בו. האי רב אביהא הוא - כרתנן (לעיל ע"ג), הפסח שבא בטומאה נאכל
3 בטומאה. את כשר - שנעשה עבודתו בהכשר. מבעוד יום - שאינו שנת אביהא. נמנין
4 על מוח שבראש - אפילו לא נמנה אלא על המוח וצא. ואין נמנין על מוח הקולית.
5 מפני שאסור לשבורה ולהוציאו. אבל מוח
6 הראש יכול להוציאו ולהגרו כקיסם דרך האף.
7 נתי שירא - נחלה, נחלה נעלית עד שניכא
8 הוציאו מוחו. אלא מאי אית לך לפרשי - שניכא
9 אין נמנין הוציאו בהנחלה. אבי אבר משום פסק
10 - שמא תמנה הנחלה יפקע במקום אחר, ואין
11 זו שריפה אלא שבידה. ורביא אבר משום חפצי
12 קרישם - שמספיקי הנוח ושורפו בידיה, ומטוב
13 יוספל מאליה. אבל נמי לענין שבידת מבעוד
14 יום, אף על גב דמאורייתא שיר - נחבן גזר
15 אטו משחשיבה. אבר שיצא מקצתו - חץ
16 לדמנת ידשלים. וירחיך דהיה אית הוציאו איכא
17 בנייהו. וימי נמי כשר - שחודש הנפתי כשר,
18 והרי הוא שוברו ועובר משום לא תשברו בו.
19 אלא תחך עד שמועז לעצם, וקולף עד שמועז
20 לפרקי, ודחוקה, כרתנן מנתניין (למקון פה).
21 האי לאו רב אביהא הוא - במקום שבידה אית
22 רצוי לאביהא. אבל אבר שיצא כולו, דהיינו
23 היתה לו שעת הברש והנפל - דכולי עלמא
24 אית בו משום שבידת העצם, וקמא פסול הוא.
25 אשית השח קריבא עם איתרופין, מה שאין בו
26 בשר ועג, כדכתיב (ויקרא יג) "חלבו האליה
27 תמנייהו, רביא אבר - אי ליכא כותב בשר -
28 דכולי עלמא אין בו משום שבידה. אלא באין בו
29 כותב במקום שבידה ויש בו כותב במקום אחר
30 איכא בנייהו. ואית חיוב על הפסול - והשתא
31 מפרש ואילי הו פסול קא מנעט. היתה לו שעת
32 הברש והנפל - אין בו משום שבידת העצם
33 גרסינן, רבי אמר גרסינן ברישא, והיינו כרב
34 יוסף למבזה, למעטני אהיה ברב דחנן
35 ויצחק. שלא בשעת אביהא מבעוד יום כדאמי
36 דאמר מבעוד יום אתא רב, לא מעטני שיעור
37 אביהא במקום שבידה כרביא. אמי למעטני
38 אין עלות כותב בשר אשי. אין בו משום שבידת
39 העצם - דבעינן שיעור אביהא במקום שבידה.
40 אמאי יש בו משום שבידת עצם - כל לרבי
41 יוחנן בן לריש לקיש כותב בעינו. במקום זה -
42 במקום שבידה.

1 האי פסול הוא - שנעשה בפסול. דטומאה דהיה הוא ביצירו, אלא כשאן גזירת הכתוב
2 לפסותו בו. האי רב אביהא הוא - כרתנן (לעיל ע"ג), הפסח שבא בטומאה נאכל
3 בטומאה. את כשר - שנעשה עבודתו בהכשר. מבעוד יום - שאינו שנת אביהא. נמנין
4 על מוח שבראש - אפילו לא נמנה אלא על המוח וצא. ואין נמנין על מוח הקולית.
5 מפני שאסור לשבורה ולהוציאו. אבל מוח
6 הראש יכול להוציאו ולהגרו כקיסם דרך האף.
7 נתי שירא - נחלה, נחלה נעלית עד שניכא
8 הוציאו מוחו. אלא מאי אית לך לפרשי - שניכא
9 אין נמנין הוציאו בהנחלה. אבי אבר משום פסק
10 - שמא תמנה הנחלה יפקע במקום אחר, ואין
11 זו שריפה אלא שבידה. ורביא אבר משום חפצי
12 קרישם - שמספיקי הנוח ושורפו בידיה, ומטוב
13 יוספל מאליה. אבל נמי לענין שבידת מבעוד
14 יום, אף על גב דמאורייתא שיר - נחבן גזר
15 אטו משחשיבה. אבר שיצא מקצתו - חץ
16 לדמנת ידשלים. וירחיך דהיה אית הוציאו איכא
17 בנייהו. וימי נמי כשר - שחודש הנפתי כשר,
18 והרי הוא שוברו ועובר משום לא תשברו בו.
19 אלא תחך עד שמועז לעצם, וקולף עד שמועז
20 לפרקי, ודחוקה, כרתנן מנתניין (למקון פה).
21 האי לאו רב אביהא הוא - במקום שבידה אית
22 רצוי לאביהא. אבל אבר שיצא כולו, דהיינו
23 היתה לו שעת הברש והנפל - דכולי עלמא
24 אית בו משום שבידת העצם, וקמא פסול הוא.
25 אשית השח קריבא עם איתרופין, מה שאין בו
26 בשר ועג, כדכתיב (ויקרא יג) "חלבו האליה
27 תמנייהו, רביא אבר - אי ליכא כותב בשר -
28 דכולי עלמא אין בו משום שבידה. אלא באין בו
29 כותב במקום שבידה ויש בו כותב במקום אחר
30 איכא בנייהו. ואית חיוב על הפסול - והשתא
31 מפרש ואילי הו פסול קא מנעט. היתה לו שעת
32 הברש והנפל - אין בו משום שבידת העצם
33 גרסינן, רבי אמר גרסינן ברישא, והיינו כרב
34 יוסף למבזה, למעטני אהיה ברב דחנן
35 ויצחק. שלא בשעת אביהא מבעוד יום כדאמי
36 דאמר מבעוד יום אתא רב, לא מעטני שיעור
37 אביהא במקום שבידה כרביא. אמי למעטני
38 אין עלות כותב בשר אשי. אין בו משום שבידת
39 העצם - דבעינן שיעור אביהא במקום שבידה.
40 אמאי יש בו משום שבידת עצם - כל לרבי
41 יוחנן בן לריש לקיש כותב בעינו. במקום זה -
42 במקום שבידה.

1 לא

בן ברוקה. מאן דאמר בין בידי אדם בין בידי שמים פסול כרבנן. אמר רבי אחא בר פפי קומי ר' זעירא כולה דרבנן. הרי שעלת הטטין מי מהכך בה או מסיית והרי הוא בידי אדם כמי שהוא בידי שמים. וזרות שפכה כל שנכרת הגיד ונשתייר בעטרה אפילו כחוט כשר. רבי יוסי בשם רבי חנינה בעטרה העליונה. רבי חייה בשם רבי חנינה בעטרה התחתונה. ריב"ל אמר בעטרה התחתונה. תמן אמרי העשו

[דף מ"ז ע"א]

כמרזב כשר. רבי הילא בשם רבי יוחנן כקולמוס הרי זה כשר. כקולמוס הפוך ה"ז פסול. ניקב בו נקב מבפנים פסול מבחוץ כשר. רבי בא בשם רב יהודה מבפנים מן העטרה ולפנים מבחוץ מן העטרה ולחוץ ניקב הרי זה פסול. נסתם הרי זה כשר. ניקב הרי זה פסול מפני שהוא שופך נסתם הרי זה כשר מפני שהוא מוליד וזהו פסול החוזר להכשירו. תני אין בין פצוע דכא לבין כרות שפכה אלא הלכות רופאין שפצוע דכא חוזר. שבכרות שפכה אינו חוזר. כיצד הוא עושה. רבי יעקב בר אחא בשם רב יהודה מביא נימולין ומנשכין וקוצין. רבי חלקיה רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי לא שנו אלא פצוע דכא ישראל אבל בצוע דכא כהן לא בדא. תמן תנינן כל האסורין לבוא בקהל מותרין לבוא זה בזה. רבי יודה אוסר רבי ירמיה אמר כללא פצוע דכא ישראל מותר לו לישא ממזרת. אמר רבי יוסי בלבד פסול משפחה. הא פסול גוף לא בדא. חייליה דרבי יוסי מן הדא דאמר רבי חלקיה רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי לא שנו אלא פצוע דכא ישראל אבל פצוע דכא כהן לא כמה דאת אמר תמן אם כהן ברור הוא פסול לו לישא גיורת. אף הכא ישראל ברור אסור לישא ממזרת על דעתיה דרבי יודה ממזר לא ישא ממזרת נישמענינה מן הדא דמר רבי אימי תני רבי יעקב גבליא קומי רבי יוחנן רבי יצחק בר טבליי בשם רבי שמעון בן לקיש דברי רבי יהודה ממזר לא ישא ממזרת

[דף מ"ז ע"ב]

כדי שיתכלו ממזרין מן העולם. ודכוותה עמוני לא ישא עמונית. אמר רבי יוסי בי ר' בון על דרבנן נצרכה. דאין יסבור רבי יודה גרין פסולין קהל ה' אינון. לישא עמונית אינו יכול שהוא קהל ה' אצלה. לישא מצרית אינו יכול שהוא קהל ה' אצלה. אמר רבי מתניה משהררין לו שפחה. ודכוותה מצרי לא ישא מצרית. נישמענינה מן הדא תני רבי אבהו קומי רבי יוחנן אמר ר' יודה בנימין גר מצרי היה מתלמידיו של רבי עקיבה אמר אני גר מצרי נשוי לגיורת מצרית. בני גר מצרי ואני משיאו לגיורת מצרית נמצא בן בני כשר לבוא בקהל. אמר לו רבי עקיבה לא בני אלא

אף אתה השיאו לבת גיורת מצרית כדי שיהו שלשה דורות מיכן ושלשה דורות מיכן. רב יהודה בשם רב הלכה כרבי לעזר דברי חכמים. רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק כתיב לא יבא ממזר בקהל ה'. בקהל ברור אינו בא. בא הוא בקהל ספק. תמן תנינן ספק בן תשעה לראשון. בן שבעה לאחרון יוציא והוולד כשר והייבין אשם תלוי. תני הראשון כשר להיות כהן גדול. והשני ממזר בספק. רבי אליעזר בן יעקב אומר אין ממזר בספק מודה ר' אליעזר בן יעקב בספק כותים ובספק הללים כההיא דתנינן תמן עשרה יוחסין עלו מבבל. על דעתיה דרבי לעזר בן יעקב שמונה. על דעתיה דרבנן גמליאל ורבי לעזר תשעה. על דעתין דרבנן עשרה. אמר רבי חיינה מתניתא דלא כרבי יודה. דרבי יודה אמר ארבעה קהילות אינון קהל. קהל כהנים. קהל לוויים. קהל ישראלים. קהל גרים.

[דף מ"ח ע"א]

מתביבין דרבי יודה והכתיב (דברים כג) לא יבא פצוע דכא בקהל ה'. פסול גוף אינון. והכתיב (שם) בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ה'. בעשה אינון. דרבנין אמרין שלשה קהילות אינון. קהל כהנים קהל לוויים קהל ישראלים. לא יבא. לא יבא לא יבא. דלמה רבי יהושעיה רובה ורבי יודה נשייא הוון יתיבין רהט ר' יוחנן ולחש ליה באודנא דרבי הושעיה רובה פצוע דכא כהן מהו שישא בת גרים. אמר ליה מה אמר לך. אמר ליה מילה דנגר בה נגרין לא מפריק ליה. לא אמר לי גיורת שהיא כזונה אצלו. ולא בת ישראל שהיא כהללה. לא אמר לי אלא בת גרים. ובת גרים לא כישראל היא. פתר לה כרבי יודה דר' יודה אומר בת גר זכר כבת חלל זכר. כהן שבא על גרושה והוליד בת ובת בת מהו. רבי חיינא ורבי מנא חד אמר כשירה וחד אמר פסולה. מתביב מאן דאמר כשירה למאן דאמר פסולה. בת חלל זכר אינה חללה מכהונה. אינה מישראל מה את פוסלת. ר' יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי מעשה במשפחה אחת ברודום שהיו קורין עליה ערער ושלה רבי את רבי רומנות לבודקה ובדק ומצא שנתגיירה וקינתה פחות מבת שלש שנים ויום אחד והכשירה לכהונה. רב הושעיה אמר כרבי שמעון הכשירה. אמר רבי זעירה דברי הכל הוא. הכא דאמר ר' זעירא בשם רב אדא בר אחווא. רבי יודן מטי בה בשם רב. רבי אבהו בשם רבי יוחנן ולד בוגרת כשר שהיא בלא תעשה שהוא בא מכח עשה. (ויקרא כא) והוא אשה כבתוליה יקח ולא בוגרת. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא.

[דף מ"ח ע"ב]

ודכוותה (ויקרא כא) כי אם בתולה מעמיו יקה אשה ולא <בוגרת> גיורת. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא. התיב רבי הושעיה הרי שני למצרי שהוא בלא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא. חזר רב הושעיא ואמר לא דומה עשה שבישראל לעשה שבכננים. עשה שבישראל אסור בכל. עשה שבכננים. אסור בכננים ומותר בלזים ובישראל:

הלכה ג משנה עמוני ומואבי אסורין ואיסורן איסור עולם אבל נקבותיהן מותרות מיד מצרי ואדומי אינן אסורין אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקיבות אמר רבי שמעון קל וחומר הדברים מה אם במקום שאסר הזכרים איסור עולם התיר את הנקיבות מיד מקום שלא אסר את הזכרים אלא עד שלשה דורות אינו דין שנתיר את הנקיבות מיד אמרו לו אם הלכה נקבל ואם לדין יש תשובה אמר להן לא כי הלכה אני אומר ממזרין ונתינין אסורין ואיסורן איסור עולם אחד זכרים ואחד נקיבות:

גמרא עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית. ודכוותה אדומי ולא אדומית. מצרי ולא מצרית. כתיב (דברים כג) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים. היה להם לנשים לקדם. כתיב (שם) אשר שכר עליך ואשר יעיץ. מי דרכו לשכור האיש ולא האשה. מי דרכו ליעץ האיש ולא האשה. כתיב (דברי הימים א ח) ושהרית הוליד בשדי מואב מן שלחו אותם הושים ואת בערא נשיו. שהרים זה בועז שהיה משוחרר מן העונות. הוליד בשדה מואב שנשא את רות המואבית. מן שלחו אותם שהיה משבטו של יהודה דכתיב ביה (בראשית מו) ואת יהודה שלח לפניו וגו'. הושים ואת בערא נשיו. וכי יש לך אדם שהוא מוליד את נשיו. אלא שחש כנמר וביאר את ההלכה. ויולד מן חודש אשתו לא צורכה דלא ויולד מן בערה נשיו אלא על ידיה נתחדשה הלכה עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית. כתוב אחד אומר (שמואל ב יז) ושמו יתרא הישראלי. וכתוב אחד אומר (דברי הימים א ב) יתר הישמעאל. רבי שמואל בר נחמן אומר ישמעאלי היה ואת אמרת ישראלי. אלא שנכנס לבית דינו של <ישעיה> ישי. ומצאו יושב ודורש פנו אלי והושע כל אספי ארץ. ונתגייר ונתן לו את בתו. ורבנן אמרין ישראלי היה ואת אמרת ישמעאלי. אלא שחגר מתניו כישמעאלי ונעץ את החרב בבית דין או נהרוג או נהרג או נקיים דברי רבי כל מי שהוא עובר על הלכה זו בחרב זו אני הורגו. עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית. א"ר שמואל בר נחמן אני איני לי אלא משנה (רות א) ותשב נעמי ורות המואבית כלתה עמה השבה משדי מואב זו היא ששבה משדה מואב תחלה. אהורי אמר לה (רות ב) ותעזבי אביך ואמך אמר לה אילו באת אצלינו מאתמול שלשום לא היינו

מקבלין אותך. תנא רבי זכיי קומי רבי יוחנן בת גר עמוני כשירה בת גזירת עמונית פסולה. אמר ליה רבי יוחנן בבלייא עברת בידך תלתא נהרין ואתבדת. אלא היא בת גר עמוני. היא בת גזירת עמונית כשירה. רבי יוסה בשם ר' יוחנן

[דף מ"ט ע"א]

לא כן צריכה כשהיתה אמה מישאל. שלא תאמר כשם שנתחללה אמה כך נתחללה בתה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן כשירה אפילו לכהן גדול. מאי טעמא (ויקרא כא) בעמוי. עם שהן עשויון שני עממין. זכרים אסורין ונקיבות מותרות. ר' חגי בשם ר' פדת רבי שמעון בן לקיש לא אמר כן אלא בת גר עמוני פסולה שהיא באה מטיפה פסולה. אמר רבי יוחנן ותני כן עממין זה בזה עד שלא נתגיירו זכרים אסורין איסור עולם. ונקיבותיהן מותרות מיד. נתגיירו זכרים אסורין איסור עולם ונקיבותיהן מותרות לאחר שלשה דורות. רבי חזקיה בשם אחא מתניתא אמרה כן מניין אתה אומר אחד מכל משפחות הארצות שבא על אחת מן הכנענים וילדה ממנו בן מותר לקנותו עבד. [ת"ל (ויקרא כה) וגם מבני התושבים הגרים עמכם יכול אפילו אחד מן הכנענים שבא על אחת מן האומות]. ת"ל אשר הולידו בארצכם ולא מן הגרים אשר בארץ שמואל בר אבא בעי עבדים מהו שיעלה להם דורות. היך עבדה גר עבד עמוני שנשא לגזירת שפחה מצרית לאחר שלשה דורות נתגיירו אין תימר עבדים עלו להם דורות [מותרין מיד ואין תימר לא עלו להם דורות] זכרים אסורין איסור עולם ונקיבות מותרות לאחר שלשה דורות. אמרו לו אם הלכה נקבל. אם לדין יש תשובה. מה היה להם להשיב. ר' אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינה הרי בת בנו ובתו הרי הן אסורין עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקיבות. רבי אבהו אמר ר"ש בן לקיש בעי משיבין דבר שהוא ממזר על דבר שאינו ממזר. רבי חגי אמר ר' אבהו בעי משיבין דבר שהוא כרת על דבר שאינו כרת. אמר להון לא כי הלכה אני אומר ומקרא מסייעני. (דברים כג) בנים לא בנות. ר' יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה דור אחד עשר שבממזר כר"ש כשר. ולא דרש עשירי תני רבי אלעזר בי ר"ש אומר דור אחד עשר שבממזר זכרים אסורין נקיבות מותרות. [מה להלן זכרים אסורים ונקיבות מותרות]. אף הכא זכרים אסורין נקיבות מותרות. רבי שמואל בריה דרבי יוסי בי ר' בון אמר אתיא דרבי לעזר בי רבי שמעון כרבי מאיר כמה דרבי מאיר אמר גזירה שוה במקום שכתוב. כן רבי לעזר בי ר' שמעון אומר גזירה שוה במקום שכתוב. מה להלן זכרים אסורין ונקיבות מותרות אף הכא זכרים אסורין ונקיבות מותרות.

[דף מ"ט ע"ב]

מעתה אפילו מיד בלד מעשירי ולמעלן. שאלו את רבי אליעזר דור אחד עשר שבממזר מהו. אמר להן הביאו לי דור שלישי ואני מטהרו. ומה מעמא דרבי אליעזר דלא הוה אתייהא דרבי ליעזר כר' חנינה דאמר רבי חנינה אחת לששים ולשבעים שנה הקדוש ברוך הוא מביא דבר בעולם ומכלה ממוזיריהן ונוטל את הכשירין עמהן שלא לפרסם את הטאיהן. ואייתנה כיי דמר רבי לוי בשם רבי שמעון בן לקיש (ויקרא ו) במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני ה'. שלא לפרסם את החטאים. ומה טעם (ישעיהו לא) וגם הוא חכם ויבא רע. לא מסתברא דלא אלא זהו ויבא טוב אלא ללמדך שאפי' רעה שמביא הקדוש ברוך הוא בעולם בחכמה הוא מביאה. (שם) ואת דברו לא הסיר. כל כך למה וקם על בית מריעים ועל עזרת פועלי און ואתייהא כההיא דמר ר' לוי בשם ר' שמעון בן לקיש במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני ה' שלא לפרסם את החטאים > רב הונא אמר אין ממזר חי יותר משלשים יום. ר' זעורה כד סלק להכא שמע קלין קריין ממוזירא וממזרתה. אמר לון מהו כן. הא אוילא ההיא דר"ה דרב הונא אמר אין ממזר חי יותר מל' יום. אמר ליה רבי יעקב בר אחא עמך היית כד אמר רבי בא רב הונא בשם רב אין ממזר חי יותר משלשים יום. אימתי בזמן שאינו מפורסם. האם הא היה מפורסם חי הוא. רבי יסא בשם ר' יוחנן אף לעתיד לבוא אין הקדוש ברוך הוא נזקק אלא לשבטו של לוי מאי מעמא (מלאכי ג) וישב מצטרף ומטהר כסף ומטהר את בני לוי וזקק אותם כו'. אמר ר' זעורה כאדם שהוא שותה בכוס נקי. אמר רב הושעיה בגין דאנן לויים נפסיד. אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו אף לעתיד לבוא הקדוש ברוך הוא עושה עמהן צדקה ומה מעמא (שם) והיו לה' מוגישי מנחה בצדקה. אמר ר' יוחנן כל משפחה שנשתקע בה פסול אין מדקדיקין אהריה. אמר ר' שמעון בן לקיש מתניתא אמרה כן משפחת בית צריפה היתה בעבר הירדון ריהקה בן ציון בזרוע ועוד אחרת היתה שם וקרבה בן ציון בזרוע אף על פי כן לא ביקשו חכמים לפרסמן. אבל חכמים מוסרין אותן לבניהן ותלמידיהן פעמים בשבוע. אמר רבי יוחנן העבודה שאיני מכירין ונשתקעו בהן גדולי הדור. אמר רבי יהושע בן לוי חמשת אלפים עבדים היו לו לפשחור בן אמר הכהן וכולן נשתקעו בכהונה גדולה. הן הן עזי פנים שבכהונה. אמר רבי לעזר עיקר טירונייה שבהן (הושע ד) ועמך כמריכי כהן. אמר רבי אבהו שלש עשרה עיירות נשתקעו בכותיים בימי השמד אמרין הדא עירו דמושהן מיניהון:

הלכה ד משנה א"ר יהושע שמעתי שהסרים הולץ והולצין את אשתו והסרים לא הולץ ולא הולצין את אשתו ואין לי לפרש אמר ר' עקיבה אני אפרש סרים אדם הולץ והולצין את אשתו שהיתה לו שעת הכושר

[דף נ' ע"א]

סרים חמה לא חולץ ולא חולצין את אשתו שלא היתה לו שעת הכושר ר"א אומר לא כי אלא סרים חמה חולץ וחולצין את אשתו שיש לו רפואה סרים אדם לא חולץ ולא חולצין את אשתו שאין לו רפואה העיד ר' יהושע בן בתירה על בן מגים' שהיה בירושלים סרים אדם וייבמו את אשתו לקיים דברי רבי עקיבה:

הלכה ה משנה הסרים לא חולץ ולא מייבם וכן איילונית לא חולצת ולא מתייבמת הסרים שחליץ ליבמתו לא פסלה בעלה פסלה מפני שהיא בעילת זנות וכן איילונית שחלצה לה אחין לא פסלה בעלה פסלה מפני שהיא בעילת זנות:

גמרא אי זהו סרים חמה רבי חייה בשם רבי יוחנן כל שלא ראתו החמה בכושר אפילו שעה אחת הושיט ידו וסירכו מבפנים דברי הכל אמר לבוא בקהל ואינו לא חולץ ולא מייבם. נותנין עליו חומרי סרים אדם וחומרי סרים חמה במחלוקת. מחלפה שיטתיה דרבי אליעזר. תמן הוא אומר לא כי אלא סרים חמה חולץ וחולצין לאשתו ואת אמר הכין. אמר רבי איניא לא אמר רבי אליעזר אלא לעונשין רבי חייה בשם רבי יוחנן זו דברי רבי ליעזר ורבי יהושע ורבי עקיבה. אבל דברי חכמים אחד סרים אדם ואחד סרים חמה אינו לא חולץ ולא חולצין לאשתו. לא מייבם ולא מתייבמת את אשתו זו מתניתא הסרים שחליץ ליבמתו לא פסלה. בעלה פסלה מפני שהיא בעילת זנות. אנדרוגינס שחליץ ליבמתו לא פסלה. בעלה פסלה מפני שהיא בעילת זנות. וכן איילונית שחלצה לה אחים לא פסלה. בעלה פסלה מפני שהיא בעילת זנות:

הלכה ו משנה סרים חמה כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה ר' יוסי ורבי שמעון אומר אנדרוגינס שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה רבי יהודה אומר מומטום שנקרע ונמצא זכר לא יחליץ מפני שהוא כסרים אנדרוגינס נושא אבל לא נישא רבי לעזר אומר חייבין עליה סקילה כזכר:

גמרא תני מאכילה כחזה ושוק. רבי יוחנן אומר אוכלת בתרומה ואינה אוכלת כחזה ושוק. רבי שמעון בן לקיש אמר כמה קולי חומריין בדבר. רבי יוסי בי רבי חנינה בעא קומי ר' שמעון בן לקיש מהו כמה קולי חומריין בדבר. אמר ליה פתח היכך וקבל. אמר ר' מנא מגהך הוה עימיה. אמר רבי אבון מילה אמר ליה. מה אם תרומה שאינה ראויה לישראל בכל מקום הרי היא אוכלת. חזה ושוק שהן ראויין לישראל בכל מקום אינו דין שתאכל. ראויין היו לישראל וכשנתחייבו ניטלו מהן וניתנו לכהנים. יכול כשם שנתחייבו וניטלו מהן וניתנו לכהנים

[דף נ' ע"ב]

כך אם יזכו יחזירו להן. תלמוד לומר (ויקרא ו) ואתן אותם לאהרן ולבניו לחק עולם. מה מתנה אינה חוזרת אף אילו אינן חוזרין ר' יעקב בר אהא אמר שמעתתא על בת ישראל שנישאת לכהן. רבי יוחנן אמר אוכלת בתרומה ואינה אוכלת בזה ושוק. רבי שמעון בן לקיש אמר כמה קולי הומרין בדבר. ר' יוסי בי רבי חנינה בעא קומי רבי שמעון בן לקיש מהו כמה קולי הומרין בדבר. א"ל פתח היכך וקבל. אמר רבי מנא מגחיק הוה עימיה. אמר ר' אבין מילה הוה אמר ליה. מה אם תרומה שאינה ראויה לישראל בכל מקום הרי היא אוכלת. הוה ושוק שהן ראויין לישראל בכל מקום אינו דין שתאכל. ראויין היו לישראל וכשנתחייבו ניטלו מהן וניתנו לכהנים. יכול כשם שנתחייבו וניטלו מהן וניתנו לכהנים כך אם יזכו יחזרו להם ת"ל ואתן אותם לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם מה מתנה אינה חוזרת אף אילו אינן חוזרין. ואין חלוקין על דברי רבי יודה. מן דאמר רבי יוסי בשם רבי הילא מייבמין את אשתו הדא אמרה <אין> חלוקין על דברי ר' יודה. קידש אינן חוששין לקידושיו. נתקדש חוששין לקידושיו נבעל נפסל מן התרומה כנשים <וקשיא> ר' ניהא ברבי סבא ר' יונה בשם רב המנונה אפי' מין במינו כל שהוא. וקשיא אם זכר הוא אין זכר פוסל זכר. אם נקיבה היא אין נקיבה פוסלת נקיבה. צד זכרותו של זה פוסלת צד נקיבתו של זה. מאכיל את נשיו ואינו מאכיל את עבדיו. מאכיל את נשיו מכה זכרותו. ואינו מאכיל את עבדיו. מכה זה וזה. נתחלל צד נקיבה שבו. ר' יעקב בר זבדי בשם ר' אבהו בשם ר' יוחנן ובלבד ממקום זכרות. ר' סימון בשם ריב"ל אפילו ממקום נקיבה. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו חזר בה ריב"ל מן הדין קרייא (ויקרא יח) ואת זכר לא תשכב משכבי אשה. את שיש לו שני משכבות באשה ואי זה זה זה אנדרוגינס. א"ר ביקשתי ולא מצאתי דברי בן שמוע באנדרוגינס וחברה עליו חבורה ולמה משום שלא לגרוע בו. או משום שאינו כדוי. מה נפק מן ביניהון היה דרכו לגלע. אין תימר משום שלא לגלע בו הרי גילועו בידו. הוי לית מעמא דלא משום שאינו כדוי מה היה לו לגלע בו. יורש מעיד. מנחתו קריבה בכלל מזמנין עליו בזכר:

פרק ט

[דף נ"א ע"א]

הלכה א משנה יש מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן מותרות לאילו ולאילו ואסורות לאילו ולאילו אילו מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן כהן הדיוט

שנשא את האלמנה ויש לו אה כהן גדול. כשר שנשא כשירה ויש לו אה חלל ישראל שנשא ישראלית ויש לו אה ממזר. ממזר שנשא ממזרת ויש לו אה ישראל מותרת לבעליהן ואסורות ליבמיהן:

גמרא רבי ניהא בר סבא בעא קומי רבי יונה למה לינשא ואפילו קידש למה לי אלמנה ואפילו בתולה. ואילין אינון זו וצרה. אית לי חורנין צרת סומה מותרת לבעל ואסורה ליבם. אחיו שבא על אחות חלוצתו מותרת לבעל ואסורה ליבם >כשר שנשא כשירה ויש לו אה חלל מותרת לבעל ואסורה ליבם< הדא מסייעא לרבי יונה דרבי יונה אמר לית כלליה דרבי כללין. כשר שנשא כשירה ויש לו אה חלל מותרת לבעל ואסורה לייבם. לא כן אמר ר' יוסי בי ר' בון בשם רב גר ועבד משוחרר וחלל מותרין בכהונה. כיני מתניתא כשר שנשא כשירה ויש לו אה חלל. ר' יוסי בי רבי בון בשם רב גר ועבד משוחרר וחלל מותרין בכהונה מאי טעמא כשירין הוזהרו על הפסולות ופסולים על הכשרות אבל לא פסולות על הכשירין ולא כשירות על הפסולין. והתני (ויקרא כא) לא יקחו לא יקחו מלמד שהאשה מוזהרת על ידי האיש. סברין מימר בכשירות על הפסולות. ואינון בפסולות על הכשירים:

הלכה ב משנה אילו מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן כהן גדול שקידש את האלמנה ויש לו אה כהן הדיוט. כשר שנשא חללה ויש לו אה חלל. ישראל שנשא ממזרת ויש לו אה ממזר ממזר שנשא ישראלית ויש לו אה ישראל מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן:

[דף נ"א ע"ב]

גמרא לא אמר אלא קידש הא אם בעל נפסלה בבעילה. הדא דתנינן אסורות לאילו ולאילו ואילין אינון הא אית לך חורניין המהויר את גרושתו משנישאת אסורה לבעל ומותרת ליבם הוא שבא על אחות חלוצתו אסורה לבעל ומותרת ליבם. פצויע דכא שנשא כשירה ויש לו אה כשר אסורה לבעל ומותרת ליבם. הדא מסייעא לרבי יונה דר' יונה אמר לית כללוי דר' כללין:

הלכה ג משנה אסורות לאילו ולאילו כהן גדול שנשא את האלמנה ויש לו אה כהן גדול או כהן הדיוט כשר שנשא חללה ויש לו אה כשר ישראל שנשא ממזרת ויש לו אה ישראל ממזר שנשא ישראלית ויש לו אה ממזר אסורות לאילו ולאילו ושאר כל הנשים מותרות לבעליהן וליבמיהן:

גמרא ואילין אינון הא אית לך הורניין סומה אסורה לזה ולזה חלוצה אסורה לזה ולזה. פצוע דכא שנשא כשירה ויש לו אח פצוע דכא אף אסורה לזה ולזה. הדא מסייע לרבי יונה דאמר לית כללוי דרבי כללין:

הלכה ד משנה שניות מדברי סופרים שנייה לבעל ולא שנייה ליבם אסורה לבעל ומותרת ליבם שנייה ליבם ולא שנייה לבעל אסורה ליבם ומותרת לבעל שנייה לזה ולזה אסורה לזה ולזה אין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות והולד כשר כופין אותו להוציא אלמנה לכ"ג גרושה והלוצה לכהן הדייט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין ויש להן כתובה:

גמרא השניות מדברי סופרין שנייה לבעל ולא שנייה ליבם אסורה לבעל ומותרת ליבם. מהו שיהא לה כתובה אצל היבם. מאחר שהיא מותרת לו יש לה כתובה. או מאחר שכתובתה על ניכסי בעלה הראשון והיא אסורה לו אין לה כתובה. שנייה ליבם ולא שנייה לבעל אסורה ליבם ומותרת לבעל מהו שיהא לה כתובה אצל היבם. מאחר שהיא אסורה לו אין לה כתובה. או מאחר שכתובתה על ניכסי בעלה הראשון והיא מותרת לו יש לה כתובה: ולא פירות. אמר רבי ירמיה שאין לו עליה אלא אכילת פירות בלבד. תני רבי יוסי ציידניה קומי ר' ירמיה ופליג על רבי ירמיה וזכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה.

[דף נ"ב ע"א]

מהו ולא פירות שאינה יכולה להוציא ממנו אכילת פירות שאכל. א"ר יוסה כל שעה הויא רבי אילה אמר לי תני מתניתך יורשה ומיטמא לה. ותני כן מיטמא הוא אדם לאשתו הכשירה. ואינו מיטמא באשתו פסולה. ר' אבון בעא קומי רבי מנא עבדי שניות מהו שיאכלו בתרומה. אמר ליה שתוק ויפה לך היא אוכלת ועבדיה אינן אוכלין. תמן תנינן גמ מעושה בישראל כשר ובגוים פסול. שמואל אמר פסול ופוסל לכהונה. ומר שמואל אכרזון בקרובין פסול ופוסל בכהונה. שמואל אמר אין מעשין אלא לפסולין. שמואל אמר אין מעשין אלא כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדייט. והא תנינן שניות. לא בגין דא אמר שמואל. והא תנינן המדיר את אשתו מליהנות לו עד שלשים יום יעמיד פרנס יותר מיכן יוציא ויתן כתובה. שמענו שהוא מוציא שמענו כופין. מה בין אילו לאילו. אלא על ידי שהן דברי תורה ואין דברי תורה צריכין חיזוק לפיכך יש להן כתובה. ואילו על ידי שהן דברי סופרין ודברי סופרין צריכין חיזוק לפיכך אין להן כתובה אית דבעי מימר אילו על ידי שקנסן בידן וביד הוולד ולא קנסו בהן דבר אחר לפיכך יש להן כתובה. ואילו על ידי שאין קנסן בידן וביד הוולד וקנסו בהן דבר אחר לפיכך אין לה כתובה. מה נפק מן ביניהון המהויר את גרושתו

משנישאת מאן דאמר אילו על ידי שהן דברי תורה. וזו הואיל והוא דבר תורה לפיכך יש להן כתובה. ואית דבעי מימר אילו על ידי שקנסן בידן וביד הוולד. וזה הואיל ואין קנסה בידה וביד הוולד לפיכך אין לה כתובה. רבי יעקב בר אהא אמר רבי זעירה רבי הילא תריהון אמרין במזונות פליגין. רבי יוחנן אמר יש לה מזונות. אמר ליה ר' לעזר אומר לה הוציא ואת אמר הכין. הוון בעיין מימר כן בתניי כתובה פליגין. כל עמא מודיי שאין לה מזונות. ביורשיה קנסו לא כל שכן בה. ומאן דמר במזונות פליגין הא בתניי כתובה לא למה בה קנסו ולא קנסו ביורשיה:

הלכה ה משנה בת ישראל מאורסת לכהן מעוברת מכהן שומרת יבם לכהן וכן בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה בת ישראל מאורסת ללוי מעוברת מלוי שומרת יבם ללוי וכן בת לוי לישראל לא תאכל

[דף נ"ב ע"ב]

במעשר בת לוי מאורסת לכהן מעוברת מכהן שומרת יבם לכהן וכן בת כהן ללוי לא יאכלו לא בתרומה ולא במעשר:

גמרא בת ישראל מאורסת לכהן. (במדבר יח) כל טהור בביתך יאכלנו. ולית היא גו בייתה. מכהן (ויקרא כב) ליליד בית אין כאן יליד בית. לשומרת יבם לכהן כל טהור בביתך יאכלנו. ולית היא גו בייתה. וכן בת כהן לישראל. (שם) ובת כהן כי תהיה לאיש זר. מעוברת מישראל שומרת יבם לישראל. (שם) ושבה אל בית אביה. פרט לשומרת יבם. (שם) כנעוריה. פרט למעוברת בת ישראל מאורסת ללוי. (במדבר יח) אתם וביתכם ולית היא גו בייתה. מעוברת מלוי יליד בית ואין כאן יליד בית. אמר רבי יוסי כלום כתיב יליד בית אלא בכהן כמה דתימר תמן הילוד מאכיל ושאינו ילוד אינו מאכיל. הכא נמי הילוד מאכיל ושאינו ילוד אינו מאכיל. שומרת יבם ללוי אתם וביתכם. ולא היא גו בייתה. וכן בת לוי ובת כהן כי תהיה לאיש זר. ולא בת כהן כתיב. אמר רבי יוסי בת אחת בת כהן ואחת בת לוי. בת כהן שנישאת לישראל חוזרת ואוכלת. בת ישראל שנישאת לכהן חוזרת ואינה אוכלת מעוברת מישראל שומרת יבם לישראל ושבה אל בית אביה פרט לשומרת יבם. כנעוריה פרט למעוברת בת לוי מאורסת לכהן. כל טהור בביתך יאכלנו. ולית היא גו בייתה. מעוברת מכהן יליד בית ואין כאן יליד בית שומרת יבם לכהן. כל טהור בביתך יאכלנו ולית הוא גו בייתה. וכן בת כהן ללוי לא יאכלו לא בתרומה ולא במעשר. ניהא בתרומה לא תאכל. במעשר מה נפשך כהנת היא תאכל. לוייה היא תאכל. רבי הילא בשם רבי יוחנן כמאן דאמר אין נותנין מעשר לכהונה. הוי הוא דאמר נותנין מעשר לכהונה:

הלכה ו משנה בת ישראל שנישאת לכהן תאכל בתרומה מת ולה ממנו בן תאכל בתרומה נישאת ללוי תאכל במעשר מת ולה ממנו בן תאכל במעשר נישאת לישראל לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר:

הלכה ז משנה מת בנה מישראל תאכל במעשר מלוי תאכל בתרומה מת בנה מכהן לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר:

הלכה ח משנה בת כהן שנישאת לישראל לא תאכל בתרומה מת ולה ממנו בן לא תאכל בתרומה נישאת ללוי תאכל במעשר מת ולה ממנו בן תאכל במעשר נישאת לכהן תאכל בתרומה מת ולה ממנו בן תאכל בתרומה מת בנה מכהן לא תאכל בתרומה מלוי לא תאכל במעשר מת בנה מישראל חזרת לבית אביה על זו נאמר ושבה אל בית אביה כנעוריה:

גמרא רבי ליונמי בעא קומי ר' יונה ניהא בת כהן שנישאת לישראל חזרת ואוכלת.

[דף נ"ג ע"א]

בת ישראל שנישאת לכהן הואיל והיא ראויה לוכל למה אינה אוכלת. אמר ליה כן אמר רבי זעירה רב ענן בשם רב מהו בת כהן מתלמדתה של כהן כמה דתימר (תהילים קלז) בת בבל השודדה. וכי בת בבל היתה אלא שנעשית כמעשה בבל. ר' יוסי בי רבי בון בשם רב שתי בנות אמורות בפרשה אחת חזרת ואוכלת ואחת חזרת ואינה אוכלת. בת כהן שנישאת לישראל חזרת ואוכלת. בת ישראל שנישאת לכהן חזרת ואינה אוכלת. אמור מעתה נישאת לכשר חזרת ואוכלת לפסול חזרת ואינה אוכלת. רב אמר הלכה אוכלת בתרומה ואינה אוכלת בחזה ושוק. רבי יוחנן אמר אוכלת בחזה ושוק. תני רבי חייה מסייע לרב (ויקרא כב) מלחם לא כל הלחם. תני ר' שמעון בן יוחי מסייע לרבי יוחנן מלחם אביה תאכל לרבות חלות תודה ורקיקי נזיר:

פרק י

הלכה א משנה האשה שהלך בעלה למדינת הים באו ואמרו לה מת בעליך ונישאת ואחר כך בא בעלה תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה אין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות על זה ועל זה ואם נמלה מזה ומזה תחזור והוולד ממזר מזה ומזה לא זה וזה מטמאין לה ולא זה וזה זכאים לא כמציאתה ולא כמעשה ידיה ולא בהפרת נדריה היתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה ובת

לוי מן המעשר ובת כהן מן התרומה אין יורשיו של זה ולא יורשיו של זה יורשין כתובתה מתו אחיו של זה ואחיו של זה הולצין ולא מייבמין:

גמרא כמה דתימר תמן מפרישין אותן שלשה חדשים שמוא מעוברות הן ואם היו קטנות ולא היו ראיות לוולד מחזירין אותן מיד. ואמר אף הכא כן. שנייא היא תמן שאחרים הטעו בהן. והכא לא אחרים הטעו בה.

[דף נ"ג ע"ב]

קנס קנסו בה שתהא בודקת יפה. ויקנסו בה אצל השני ולא יקנסו בה אצל הראשון. אמר רבי יוחנן מריח ערוה נגעו בה. מעתה לא תהא צריכה ממנו גט. שנייא היא שנישאת לו דרך היתר. שמואל אמר אומר אני שמוא שילח לה גיטה ממדינת הים. התיר רבי חגי קומי רבי זעירא והתנינן אמרו לה מת בעליך ונתקדשה ואח"כ בא בעלה מותרת לחזור לו. אם אומר את שמוא שילח לה גיטה ממדינת הים תהא אסורה לחזור לו. אלא כרבי יוסי בן כיפר דרבי יוסי בן כיפר אמר מן האירוסין מותרת. ולא מודי רבי יוסי בן כיפר שאם נתן לה האחרון גט פסלה מן הכהונה. והתנינן אף על פי שנתן לה האחרון גט לא פסלה מן הכהונה. רבנן דקיסרין בשם רבי הילא כדי לברר איסורו של ראשון. עד כדון ביודעת שהיא אשת איש. לא היתה יודעת שהיא אשת איש. נישמעינה מן הדא קטנה שהשיאה אביה נתגרשה והלכה והשיאה את עצמה וא"ר אילא תני תמן כל העריות אינן צריכות הימינו גט חוץ מאשת איש בלבד. רבי עקיבה אומר אף אחות אשתו ואשת אחיו. שנייא היא תמן בין שהיא יודעת בין שאינה יודעת והכא לא שנייא בין שהיא יודעת בין שאינה יודעת: ולא פירות. ואמר ר' אבינא שאינה יכולה להוציא ממנו אכילת פירות שאכל. הדא דתימר בשאכל עד שלא בא הראשון. אבל אם אכל משבא הראשון מוציאה: ואם נטלה מזה ומזה תחזור. הדא דתימר בשנמלה משבא הראשון אבל אם נמלה עד שלא בא הראשון

[דף נ"ד ע"א]

כמה דלא מפקא מיניה כן לא מפקא מינה: והוולד ממזר מזה ומזה. ניהא דוולד ממזר מן השני. הוולד ממזר מן הראשון. רבי בא בשם רבי זעירא אמר דרבי עקיבה היא דרבי עקיבה אמר הכא על סוּטתו הוולד ממזר. המחזיר גרושתו משנישאת הוולד ממזר. ר' יוסי בשם רבי הילא דברי הכל הוולד כשר כגיטה כן ממזירה. מה נפק מן ביניהון. נתן לה השני גט ואחר כך בא עליה הראשון על דעתיה דרבי בא בשם רבי זעירא הוולד ממזר כרבי עקיבה. על דעתיה דרבי יוסי בשם רבי

מסכת בכורות פרק שישי

א. הבא אחר הנפלים, אף על פי שיצא, בן שמונה וכן תשעה שיצא ראשו מת - בכור לנחלה ואין בכור לכהן, שנאמר (דברים כא, טז): "לא יוכל לבכר את בן האהובה" וגו'. זה הכלל, כל שיצא ראשו ורבו בחיים - פוטר את הבא אחריו מן הבכורה. אבל לא חמש סלעים של בן. שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא, מת אחד מהן - שני בכור לנחלה ואין בכור לכהן. ילדה היא וכהנת, היא ולויה, היא והאשה שכבר ילדה, שני זכרים - בכור לכהן ואין בכור לנחלה, מת אחד מהן, או שהיה זכר ונקבה - אינו בכור, לא לנחלה ולא לכהן.

ב. יש שנותר על ידי עצמו, יש שאביו נותר על ידו, יש שהוא ואביו על ידו, יש שהוא ואביו נותרין, לא הוא ולא אביו נותרין. איזה הוא שנותר על ידי עצמו? הורתו שלא בקדשה ולידתו שלא בקדשה - נותר על ידי עצמו. ספק בן תשעה לראשון, וכן שבעה לאחרון - נותר על ידי עצמו. שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא, ומת אחד מהן - השני נותר על ידי עצמו. איזהו שאביו נותר על ידו? שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא - זה נותר חמש סלעים וזה נותר חמש סלעים לכהן. נתן האב חמש סלעים ומת - האב השני חיב, והבנים פטורין. ילדה היא וכהנת, היא ולויה, היא והאשה שכבר ילדה, שני - אביו נותר על ידו. מת אחד מהן, או שהיה זכר ונקבה - לא הוא ולא אביו נותרין. איזה הוא שהוא ואביו נותרין? שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא - זה נותר חמשה סלעים לכהן, וזה נותר חמשה סלעים ומת. נתן האב חמשה סלעים ומת, האב השני חיב והבנים פטורין. מת אחד מן הבנים - הבן השני חיב והאבות פטורין. נתן האב חמש סלעים, ומת אחד מן הבנים - הרי כלן פטורין. אחת בכרה ואחת שלא בכרה,

של שני אנשים, וילדו שני זכרים, מת אחד מהן נותר שלשים - הרי כלן פטורין. שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא - זה נותר חמש סלעים לכהן, וזה נותר חמש סלעים לכהן. נתן האב חמשה סלעים לכהן, ומתו הבנים עד שלא חלקו בנכסי אביהן - חיבין, משחלקו בנכסי אביהם - פטורין. רבי יהודה אומר: אף משחלקו בנכסי אביהם, אם יש לזה בעשרה דינרין משל אביהם - חיבין, ואם לאו - פטורין. שתי נשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא - נותרות עשר סלעים לכהן. מת אחד מהן בתוך שלשים יום - מוציא את מידו. רבי יהודה אומר: אם לכהן אחד נתנו - מוציא את מידו, אם לשני כהנים נתנו - אין יכולין להוציא מידו, שהמוציא מחברו עליו הראיה.

ג. לפדות את עצמו ולעלות לרגל - פודה את עצמו ואחר כך עולה לרגל. רבי יהודה אומר: עולה לרגל ואחר כך פודה את עצמו, שזו מצוה עוברת. ללמד תורה ולשא אשה - לומד ואחר כך נושא אשה. רבי יהודה אומר: אם אין יכול לישב בלא אשה - נושא אשה ואחר כך לומד תורה. הוא ללמד תורה וכו' ללמד תורה, הוא לישא אשה וכו' לישא אשה - הוא קדם את בנו. רבי יהודה אומר: אם היה בנו זריז, ותורה מתקמת בינו - בנו קודמו. מעשה באחד שהרצה את בנו ללמד תורה, הדירו מלעשות מלאכה, והתיר לו רבי יוסי למלאת לו חבית מים, ולהדליק לו את הנר.

ד. חמש סלעים של בן, שלשים של עבד, חמשים של אנס ושל מפתח, ומאה של מוציא שם רע - כלן בשקל הקדש ובמנה צורי, וכלן נפדין בכסף ובשוה כסף, חוץ ממותר שקלים הראויין ופדיון מעשר שני, שאין באין אלא מן המטבע. עגל זה לפדיון בני - אין בנו פדוי, אבל אם אמר: 'עגל זה בחמשה סלעים לפדיון בני', וטלית זה בחמשה סלעים לפדיון בני - בנו פדוי. אבל אין פדיון לא בעבדים, ולא בשטרות, ולא

אתה מעשר ואי אתה מעשר משנה לחברתה. גדיה שילדה שלש בנות, ובנות שלש שלש נכנסות לדיר להתעשר. אמר רבי שמעון: אני ראיתי גדיה שמתעשרת בת שנתה. היתה לו בהמה של שתיים ושלוש שנים, אם מכיר בה של שנה שנה בפני עצמה - נכנסת לדיר להתעשר. אם לא - אין נכנסת לדיר להתעשר.

ב. מעשר בהמה מצטרף מלא רגל רועה, ולא מלא רגל בהמה מהלכת. כמה רגל בהמה? שנים ושלושים מיל. כיצד? היו לו חמש בספר חנניא, וחמש בספר עותני, וחמש בספר בצפורי - הרי אלו מצטרפות. חמש בספר חנניא, וחמש בצפורי - עד שיהיו לו אפלו אחת בצפורי. היה לו בעבר הירדן מכאן ומכאן, כגון השולמי מגרי, ושתי אבטיניות - אין מצטרפות זו עם זו, ואין צריך לומר בארץ וחוצה לארץ. נהר היוצא ממערת פמיס, ועובר במה של סופני, ובמה של טבריא, אף על פי ששמו ירדן - אין מתחשב עם הירדן. איזהו ירדן? מבית ירחו ולמטה.

ג. איזה לקוח? כל שמכרו לו, וחוזר ולקחו הימנו, או שנתנו לו במתנה, וחוזר ולקחו הימנו. אבל הלוקח עבר פרתו של חברו אף על פי שילדה אצל בעלים נכנסת לדיר להתעשר. הכל נכנס להתעשר, חוץ מן כלאים והטרפה; דברי רבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא, שאמר משום רבי יהושע. אמר רבי עקיבא: אני שמעתי משמו, אף יוצא דפן ומחסר זמן והיתום. אבל איזה הוא כלאים? רחל שילדה מן גדי, אפלו כמין כבש, ועז שילדה מן הכבש אפלו כמין גדי, טרפה כמשמעה, יוצא דפן כמשמעו. אין פחות משמונת ימים. רבי שמעון אומר: מחסר זמן נכנס לדיר להתעשר.

ד. הנרבע, והמקצה, והנעבד, אתנן ומחיר, וטמטום ואנדורוניוס - אין נכנסין לדיר להתעשר. רבי שמעון ברבי יהודה אומר משם רבי שמעון: טמטום ואנדורוניוס - אין נכנסין לדיר להתעשר, שכל מקום

בקרקעות, ואפלו אמר: 'עבד זה בחמשה סלעים לפדיון בני, וקרקע זו בחמש סלעים לפדיון בני' - אין בנו פדוי, נתן האב חמשה סלעים לחמשה כהנים - בנו פדוי, נתנן לו זו אחר זו, זו אחר זו - בנו פדוי. נתנן לו חזר ונטלן הימנו - בנו פדוי, כך היה רבי טרפון עושה: נוטלן הימנו, וחוזר ונותנו לו.

ה. אין הבכור נוטל פי שנים בשבח שהשביחו נכסים לאחר מיתת אביהן. רבי אומר: אומר אני, שהבכור נוטל פי שנים בשבח שהשביחו נכסים לאחר מיתת אביהם, שאף שלא השביחו בשלהן. כיצד? היתה לו בהמה מוחפרת ומושפרת אצל אחרים, רועה באפר - בכור נוטל פי שנים בזרוע ובלתיים ובקבה. רבי אומר: כל דבר שלא פלפלו בו יתומים לאחר מיתת אביהם - בכור נוטל פי שנים. ואין נוטל פי שנים אלא בכל אשר ימצא לו, אבל בנו בנין ונטעו נטיעה - הכל שוין שנוטל פי שנים. אם אמר: 'אי אפשי בשלא לטול ושלא לתן' - הרשות בידו. כיצד אין נוטל בראוי כבמחזק? מת אביו בחיי אביו - נוטל פי שנים מנכסי אביו, ואין נוטל פי שנים מנכסי אבי אביו. ואם היה בכור - נוטל פי שנים אף מנכסי אבי אביו. הבכורה והיורש את אשתו, והמייבם את אשת אחיו, והמתנה, נזק וחצי נזק, ותשלומי כפל, ותשלומי ארבעה וחמשה - כלן אין נוטלות בראוי כבמחזק, אבל נותן להן משדה החוזר ביובל. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: הירש את אשתו, בני משפחה נותנין לו מעות ומוציאין מידו, שנאמר (במדבר לו, ט): 'ולא תסב נחלה ממטה למטה אחר' וגו'.

מסכת בכורות פרק שביעי

א. מעשר בהמה נוהג בגדולים ובקטנים, בזכרים ובנקבות, בתמימים ובעלי מומים, ומעשרין אותן משנה לחברתה, שנאמר (דברים יד, כב): 'עשר תעשר' - בשני מעשרות הכתוב מדבר, אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: 'שנה שנה', של שנה

שנאמר זכר - מוציא טומטום ואנדרוגינוס מן הכלל.

ה. איזהו אתנן? כל שנתן לה עבר פרתו, וחזר ולקחו הימנה. איזהו מחיר? כל שהחליף לו עבר פרתו, וחזר ולקחו הימנו.

ו. שלש גרנות למעשר בהמה, בפרס הפסח ובפרס עצרת ובפרס החג - אין להן קצבה; דברי רבי עקיבא. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: אין פחות מחמשה עשר יום קדם לרגל. אמר רבי שמעון בן עזאי: הואיל ואלו אומר באחד באלול, ואלו אומר באחד בתשרי, האלו ליינ מתעשרין בעצמן, כיצד? נולדו לו חמשה באב וחמשה באלול, חמשה באלול וחמשה בתשרי, וחמשה באב וחמשה בתשרי - אין מצטרפין. חמשה בתשרי וחמשה באב - הרי אלו מצטרפין.

ז. כיצד מעשרין? מעמיד אמהות מבחון והן גועות, והבנים יוצאין לקראתן. יצאו שמיני ותשיעי כאחד - הרי זה משלים עליהם. התשיעי ועשירי - ירעו עד שיתאבדו. עשירי ואחד עשר - כלן ימותו. היה מונה ראשון ראשון, מת ראשון ראשון - הרי זה משלים עליהן. היה מונה וקראו חברו לדבר עמו - הרי זה משלים עליהם, היה מונה וחשכה ליל שבת - הרי זה משלים עליהם. היה מונה והוציא ראשו ורבו מן הדיר, וחזר, כמנין לכל דבר, מנאן רבוצין, או עומדין - הרי זה משלים עליהן. היה מונה, וקפץ מן המנין לשאין מנין, אם מכירו - פטור והן חביבין. ואם לאו - הרי כלן פטורין, נתערב בהן יתום או לקוח - הרי כלן פטורין. היה לו עשרה ומנה חמשה, ומת אחד מן המנין - הרי זה משלים עליהן משאינן מנין, אלו שמנו פטורין והשאיר יצטרפו לגרן הבא. היו לו חמשה עשר, לא יאמר: 'הריני מכניס עשרה מהן לדיר', אלא מכניס את כלן ומונה מהן עשרה, והשאיר יתעשרו לשנה הבאה. מנאן למפרע - עשירי שבבלן מקדש. קרא לתשיעי 'תשיעי', לעשירי 'עשירי', לאחד עשר 'אחד עשר', תשיעי לחלין עשירי מעשר אחד עשר חלין.

קרא לתשיעי 'עשירי', ולעשירי 'תשיעי', ולאחד עשר 'אחד עשר', תשיעי נאכל במומו, עשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים. קרא לתשיעי 'תשיעי', ולעשירי 'תשיעי', ולאחד עשר 'עשירי', תשיעי חלין ועשירי מעשר, ואחד עשר קרב שלמים. קרא לתשיעי 'עשירי' לעשירי 'תשיעי', ולאחד עשר 'עשירי' - שלשתן מקדשין. תשיעי נאכל במומו, עשירי מעשר, אחד עשר קרב שלמים, ועושה תמורה, קרא לתשיעי 'תשיעי', ולעשירי 'עשירי', ולאחד עשר 'עשירי' - אין אחד עשר מקדש. זה הכלל, כל זמן שלא נעקר שם עשירי הימנו - אין אחד עשר מקדש, עד שישתק בתשיעי, ויקרא לעשירי 'תשיעי' ולאחד עשר 'עשירי'. בהמה שנתערב בה ספק מעשר בזמן הזה - ירעו עד שיתאבדו. ספק אחד עשר - הרי כלן ימותו. מעשר בהמה של יתומין - מוכרין אותו מפני השב אבדה' לבעלים. מעשר בהמה ששחטו, גידיו, וקרניו, ועצמיו, וטלפיו, וחלבו, ועורו, וגזתו - הרי אלו מתרין.

מסכת ערכין פרק ראשון

א. רבי מאיר אומר: מרבה מדת מעריכין ממדת נערכין, שחרש שוטה וקטן נערכין, אבל לא מעריכין. רבי יהודה אומר: מרבה מדת מעריכין ממדת נערכין, טומטום ואנדרוגינוס - מעריכין ולא נערכין, אף העובד כוכבים יהא מעריך ולא נעריך.

ב. נשים ועבדים נודרין ונידרין, נערכין ומעריכין, אם יש להן בזמן הזה - גובין מהן, אם לאו - כותבין עליהן, וגובין מהן לאחר זמן, העובדי כוכבים - נודרין ומדירין. הקיטעין ומפי שחין, ואף על פי שאין להן דמין - יש להן ערכין. הגווסס ובן שמונה - לא נדר ולא נעריך, והיוצא להרג - לא נדר ולא נעריך; דברי רבי מאיר. רבי חנניא בן עקיבא אומר: נעריך, מפני שדמיו קצובין, אבל אין נדר, מפני שאין דמיו קצובין. רבי יוסי אומר: נדר, מעריך ומקדיש, ואם הזיק - חייב בתשלומין.

תְּלָלִים וּגְשָׁמִים, שְׁנֵאֲמַר (תְּהִלִּים סח, י):
 "גִּשְׁם נְדָבוֹת תִּנְיָף אֱלֹהִים" וְגו'. אִין עֲצַרְתָּ
 חַל לְהִיּוֹת אֶלָּא בְּיוֹם הַנֶּהָף. אִין רֵאשׁ הַשָּׁנָה
 חַל לְהִיּוֹת אֶלָּא בְּיוֹם הַנֶּהָף, וּבְיוֹם עֲבוּרוֹ.
 אַחֲרַיִם אוֹמְרִין: אִין בֵּין עֲצַרְתָּ לְעֲצַרְתָּ וְאִין
 בֵּין רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה אֶלָּא אֲרַבְעָה
 יָמִים בַּלְבָּד, וְאִם הִיְתָה שָׁנָה מְעַבְרַת חֲמֵשָׁה.

ה. אִין בְּעַרְכֵּין פְּחוֹת מְשַׁלְשִׁים יוֹם,
 וּמוֹסִיפִין עַד עוֹלָם. וְאִין בְּנִזְיוֹת פְּחוֹת
 מְשַׁלְשִׁים יוֹם, וּמוֹסִיפִין עַל עוֹלָם.

ו. הַחֲלִיל אִין דּוֹחָה אֶת הַשְּׁבֵת. רַבִּי יוֹסִי
 בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: דּוֹחָה. לֹא הִיא מְכָה
 בְּשָׁנֵי חֲלִילִין אֶלָּא בְּחֲלִיל אֶחָד. לֹא הִיא
 מְחַלֵּק אֶלָּא בְּשָׁל קְנָה, מִפְּנֵי שְׂמַחֲלָק יָפָה.
 רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַדְּרָאוּלִים
 לֹא הִיא בְּמַקְדָּשׁ, מִפְּנֵי שְׂמַעְרַבֵּב אֶת הַקּוֹל,
 וּמְקַלְקַל אֶת הַנְּעִימָה. אֵלּוּ הֵן מִפְּיָן לְפָנֵי
 מִזְבֵּחַ: עֲבָדֵי כְּהוֹנֵה הָיוּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲבָדֵי לוֹיָהּ. רַבִּי יוֹסִי
 אוֹמֵר: מִשְׁפַּחַת בֵּית הַפְּגָרִים, בֵּית צָפְרִיאִי
 מִימָאִים - מִשִּׁיאִין לְכַהֲנָה; רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן
 אֲנָטִיגְנוֹס אוֹמֵר: מִפְּרִין הִיְתִי וְלוֹיִם הָיוּ.

מִסְכַּת עֲרֵכִין פְּרָק שְׁנִי

א. אִין פּוֹחֲתִין מִתְּשַׁעָה כְּנוֹרוֹת וּמוֹסִיפִין עַד
 עוֹלָם. אִין פּוֹחֲתִין מִשְׁנַיִם עֶשֶׂר לוֹיִם
 הָעוֹמְדִים עַל הַדּוֹכָן, וּמוֹסִיפִין עַד עוֹלָם,
 כְּנֶגֶד תְּשַׁעָה כְּנוֹרוֹת וּשְׁנַיִם נְבָלִים וּבְצִלְצֵל
 אֶחָד, שְׁנֵאֲמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים-א כה, ט): "הוּא
 וְאֶחָיו וּבָנָיו שְׁנַיִם עֶשֶׂר", כִּשְׁהוּא אוֹמֵר
 "יְשׁוּעָה" (עוֹרָא ג, ב), מְלַמֵּד שְׁאָף עֲמָהָן מִן
 הַמַּזְנוֹן. מְעוֹלָם לֹא נִרְאִית אִשָּׁה בְּעוֹרָה אֶלָּא
 בְּשַׁעַת קֶרְבָּנָה בַּלְבָּד, וְלֹא נִרְאָה קֶטָן בְּעוֹרָה
 אֶלָּא בְּשַׁעַת שְׁהֲלוּיִם אוֹמְרִין בְּשִׁיר. לֹא הָיוּ
 אוֹמְרִין בְּנֶבֶל וְכִנּוֹר אֶלָּא בְּפָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
 בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: צוּעְרֵי לוֹיָהּ בְּנֵי יַקִּירֵי
 יְרוּשָׁלַיִם הָיוּ בְּעֹזֶרֶת נְשִׁים, רֵאשִׁיהֶן בֵּין
 רְגְלֵי הַלוֹיִם, כְּדִי לִתֵּן תְּכַל בְּנַעֲמָה, שְׁנֵאֲמַר
 (עוֹרָא ג, ט): "וַיַּעֲמֵד יֵשׁוּעָה בְּנִיו [וְאֶחָיו]
 קְדַמָּאֵל וּבָנָיו בְּנֵי יְהוּדָה" וְגו'.

הָאִשָּׁה שִׁיּוּצָאָה לְהַרְג, הוּצִיא עֲבָר אֶת יָדוֹ -
 מִמַּתְיָנִין לָהּ עַד שְׂתַלְד, שְׁאֵלוּ יְלָדָה, הָיוּ
 וְלִדּוֹתֶיהָ נִסְקָלִים. הָאִשָּׁה שִׁיּוּצָאת לְהַרְג,
 אָמְרָה: 'תִּגְנוּ שְׁעָרֵי לְבַתִּי' - נוֹתְנִין לָהּ. מִתָּה
 סָתֵם - אִין נוֹתְנִין לָהּ, שְׁהַמַּתִּים אֲסוּרִין
 בַּהֲנָאָה.

ג. עֶרְף עֵנִי סִלַּע, עֶרְף עֲשִׂיר כְּתוּב בַּתּוֹרָה.
 הִיא בִּידוֹ סִלַּע וְנִתְּן הֵימָנוּ שְׁלֹשָׁה דִּינָרִים,
 וְלֹא הַסְפִיק לִתֵּן דִּינָר הָאֶחָרוֹן עַד שֶׁהֶעֱשִׂיר
 - מְגַלְגֵּלִין עָלָיו אֶת הַכֶּלֶל, שְׁאֵלוּ מִתַּחֲלָה נִתְּנוּ
 - פְּטוּר. הָיוּ בִּידוֹ שְׁלֹשִׁים סִלַּע, וְנִתְּן מִהֶן
 עֲשָׂרִים וְתִשְׁעָ, וְלֹא הַסְפִיק לִתֵּן אֶת
 הָאֶחָרוֹנָה עַד שֶׁהֶעֱשִׂיר - מְגַלְגֵּלִין עָלָיו אֶת
 הַכֶּלֶל.

ד. פְּרִים שֶׁל חֵג, אִין פְּחוֹת מִשְׁבַּעָה וְלֹא יוֹתֵר
 עַל אֲרַבְעָה עֶשֶׂר. אִין פֶּתַח בְּטוּעָה פְּחוֹת
 מִשְׁבַּעָה, וְלֹא יִתִּיר עַל שְׁבַעָה עֶשֶׂר. אִין
 בְּנִגְעִים פְּחוֹת מִשְׁבּוּעָה אֶחָד, וְלֹא יִתִּיר עַל
 שְׁלֹשָׁה שְׁבּוּעוֹת. אִין פּוֹחֲתִים מֵאֲרַבְעָה
 חֳדָשִׁים הַמְּעַבְרִים בְּשָׁנָה, לֹא נִרְאָה לְהוֹסִיף
 יִתִּיר עַל שְׁמוֹנָה. מְעוֹלָם לֹא נִרְאוּ שְׁשָׁה
 חֳדָשִׁים הַמְּעַבְרִים בְּשָׁנָה, זֶה אַחַר זֶה. בְּמָקוֹם
 שְׁאִין מְכִירִין זְמַנוֹ שֶׁל חֹדֶשׁ - נוֹהֲגִין אֶחָד
 מְעַבֵּר וְאֶחָד שְׁאִינוּ מְעַבֵּר. וְכֵן בְּגִלְיוֹת
 נוֹהֲגִין אֶחָד מְעַבֵּר וְאֶחָד שְׁאִינוּ מְעַבֵּר. הָיוּ
 נוֹהֲגִין תְּמוּזָה בְּזְמַנוֹ וְהָאֵב מְעַבֵּר, וְאַחַר כֵּן
 נוֹדַע לָהֶן שְׁאֵב בְּזְמַנוֹ - מְנִיחִין אוֹתוֹ, וּמוֹנִין
 מִכָּאן וְאֵלֶּף אֶחָד מְעַבֵּר וְאֶחָד שְׁאִינוּ מְעַבֵּר.
 עֲצַרְתָּ, פְּעָמִים שָׁחַל לְהִיּוֹת בְּחֲמֵשָׁה וּבְשִׁשָּׁה
 וּבְשִׁבְעָה, לֹא פְּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. רַבִּי יְהוּדָה
 אוֹמֵר: חַל לְהִיּוֹת בְּחֲמֵשָׁה - סִימָן רַע
 לְעוֹלָם, בְּשִׁשָּׁה - סִימָן בִּינּוּנִי, בְּשִׁבְעָה -
 סִימָן יָפָה לְעוֹלָם. וְכֵן מְצִינוּ שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל
 עוֹמְדִין לְפָנֵי הַר סִינַי, נִמְשָׁכִין לְאַחֲזוּרֵיהֶם
 שְׁנַיִם עֶשֶׂר מִיל, וּבָאִין לְפָנֵיהֶם שְׁנַיִם עֶשֶׂר
 מִיל, עַל כֹּל דְּבוּר וְדְבוּר עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע מִיל,
 הָיָה הַיּוֹם בְּרוּר וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּלְחִינִן מִפְּנֵי
 הָאֵשׁ, אָמַר לָהֶן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעֲנִנֵי
 כְּבוֹד: רְבִצוּ טַל לְפָנֵי בְּנֵי, שְׁנֵאֲמַר (שׁוֹפְטִים
 ה, ד): "ה' בְּצִאתָךְ מִשְׁעִיר בְּצַעֲדָךְ מִשְׁדֵּה
 אָדוּם". וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַבֵּץ לְפָנֵיהֶם

"וחשב" האמור להלן חמשים סלע לבית כור, אף "וחשב" האמור כאן חמשים סלע לבית כור.

ו. ראה כמה החמירה תורה בין חומסי חמס לאומרי לשון הרע, שאונס ומפתה וחמס חמס נותן חמשה סלעים, ואינו לוקה. המוציא שם רע - לוקה ונותן מאה סלע. החמירה תורה דברים מן המעשה, נאמר (שמות כא, טו): "ומכה אביו ואמו מות יומת", ונאמר (שמות כא, יז): "ומקלל אביו ואמו מות יומת", זה בסקילה וזה בחניקה, החמירה תורה דברים מן המעשה. רבי אליעזר בן פרטא אומר: הרי הוא אומר (במדבר יד, לז): "וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ" וגו'. על מה הוציאו שם רע על עצים ועל אבנים? והלא דברים קל וחמר, ומה אם אלו שלא הוציאו שם רע אלא על עצים ועל אבנים נענשו, ולא ענש מועט אלא ענש מרבה, ולא ענש לשעה אלא ענש לדורות, המוציא שם רע על חברו כפיצא בו, על אחת כמה וכמה.

ז. עני ועשיר שהעריכו את עני ועשיר - זה נותן לפי משהו וזה נותן לפי משהו. הרי עלי ערך סתם - זה מביא את המעט שבערכין. וכמה הוא מעט שבערכין? חמשה סלעים. האומר ערכן של עשרה עלי, אם היה עני - נותן על ידי כלן ערך עני. עשיר - נותן על ידי כלן ערך עשיר, עני והעשיר - נותן על ידי כלן ערך עשיר והעני - נותן על ידי כלן ערך עני. רבי יהודה אומר: ערך עשיר הואיל ובא לכלל עשר שעה אחת. האומר: 'ערך פלוני זה עלי' - הרי זה נותן סלע; דברי רבי מאיר, שנאמר (ויקרא כז, כה): "וכל ערכך יהיה בשקל הקדש". וחכמים אומרים: אין נותנין אלא לפי השג יד, שנאמר (שם כז, ח): "על פי אשר תשיג יד הנודר יצריכנו". עני שהעריך את עצמו - אין אומרים לו: 'לך לזה, לך עשה מלאכה, והבא ערך עשיר, אלא מטב שיביא ערך עני עכשו, ואל יביא ערך עשיר אלא לאחר זמן. רבי יהודה אומר: היה אביו

ב. חליל שבמקדש של קנה היה, ומימות משה היה, פעם אחת צפוהו זהב, ולא היה קולו ערב כמות שהיה, נטלו צפוי, וחזר קולו להיות ערב לכמות שהיה. צלצל שבמקדש של נחשת חיה ומימות משה היה נפגם, שלחו חכמים והביאו אגנין מאלכסנדריא שתקנוהו, ולא היה קולו ערב כמו שהיה. מכתשת שבמקדש של נחשת היתה, ומימות משה היתה נפגמה, ושלחו חכמים והביאו אגנין מאלכסנדריא, ותקנוהו, ולא היתה מפסמת כראשונה, נטלו את פגמיתה חזרה לתחלתה.

ג. אלו הכלים שנפגמו בבית הראשון, ולא עלתה להן ארפה, ועליהן הוא אומר (מלכים א-ז, מה): "נחשת ממרט" ועליהן הוא אומר (עזרא ח, כז): "וכלי נחשת מצהב טובה שנים חמודת כזהב", מלמד שהיתה יפה כשנים כזהב. רבי נתן אומר: שני כלים היו, שנאמר: "שנים". רבן שמעון בן גמליאל אומר: שלוח היה. המוציא מים בכאיסר, אמר נרחיבנו, כדי שירבו מימיו והרחיבוהו ונתמעטו מימיו, וסתמוהו וחזר לתחלתו.

ד. רבי יהודה אומר: שבע נימין בכנור היו, שנאמר (תהלים טז, יא): "שבע שמחות את פניך", לימות המשיח שמונה, שנאמר (תהלים יב, א): "למנצח על השמינית" - על נימא שמינית, לעתיד לבוא בעשירית, שנאמר (תהלים לג, ב): "הודו לה' בכנור בנבל עשור זמרו לו".

ה. שדה אחוזה להקל ולהחמיר, פיצד? אחד המקדיש בפרדסות ספוסטי, ובחולית של מחוזא, נותן חמשים סלע לבית כור. רבי יהודה אומר: אף המקדיש בפרדסות ירחו ובחולית של יבנה - נותן חמשים סלע לבית כור, שדה מקנה נותן שויו, שנאמר (ויקרא כז, כג): "וחשב לו הפהן את מכסת הערכך" - אין מכסת אלא שויה; דברי רבי יהודה. אמר לו רבי אליעזר: אין כל שויה הוא נותן, מה תלמוד לומר: "וחשב", נאמר כאן: "וחשב", ונאמר להלן: "וחשב", מה

ה. חמר בדמים שאין בערכין, ובערכין שאין בדמים. שהדמים נוהגין באדם ובבהמה בחיים, ובשחוטין בשלמים ובאברים, ובאין שלא מן השג יד, מה שאין כן בערכין. חמר בערכין, שערכין יש להן קצבה מן התורה, מה שאין כן בדמים. 'האומר ערך פלוני עלי' ומת - חיב, 'דמי בהמה זו עלי ומת' - חיב. 'דמי בהמה זו עלי' - ומתה בהמה - הנודר חיב.

ו. חמר באדם שאין בבהמה, ובבהמה שאין באדם. שהאומר: 'דמי בהמה זו עלי' - מתה חיב. 'דמי פלוני זה עלי ומת' - פטור. חמר בערכין שנוהגים באדם ואין נוהגים בבהמה.

ז. המקדיש מעשה ידי אשתו - הרי זה מעלה לה פרנסה מתוכן, והשאר הקדיש. המקדיש מעשה ידי עבדו - הרי זה מעלה לו פרנסה מתוכן, והשאר הקדיש. המקדיש את עצמו - הרי זה עושה ואוכל, לא הקדיש אלא דמיו. 'ראשו של עבד זה הקדש' - הוא והקדש שתפין בו. 'ראשו של חמור זה הקדש' - הוא והקדש שתפין בו. 'ראשו של עבד מכור לך' - משלימין ביניהן. 'ראשו של חמור זה מכור לך' - משלימין ביניהן. 'ראשה של פרה זו מכור לך' - לא מכר אלא ראשה. ולא עוד, אלא אפלו אמר: 'ראשה של פרה זו הקדיש' - לא הקדיש אלא ראשה. 'שור זה עולה' - השור עולה ומועלין בו, ואין חיבין באחריותו. 'שור זה עלי עולה' - השור עולה ומועלין בו, וחיבין באחריותו. 'דמי שור זה עולה' - השור חלין, ואין מועלין ואין חיבין באחריותו. 'דמי שור זה עלי עולה' - השור חלין ואין מועלין בו. 'בית זה הקדש' - הבית הקדש ומועלין בו ואין חיב באחריותו. 'בית זה עלי הקדש' - הבית הקדש ומועלין בו וחיבין באחריותו. 'דמי בית זה הקדש' - הבית חלין ואין חיבין באחריותו. 'דמי בית זה עלי הקדש' - הבית חלין ואין מועלין בו, אכל חיבין באחריותו.

חולה או מסכן או שהיתה ספינתו במדינת הים ויביא ערך עשיר, אלא מטב שיביא ערך עני עכשו, ואל יביא ערך עשיר לאחר זמן. רבי אליעזר אומר: היה חיב קרבן עולה ויורד, אין אומרים לו: 'לך לזה, לך עשה מלאכה והבא קרבן עשיר', אלא מטב שיביא קרבן עני עכשו, ואל יביא קרבן עשיר לאחר זמן. רבי שמעון אומר: הקטר חלבים כשרין למוצאי שבת, אמרה תורה: ידחו את השבת בזמן, ואל יקרבו למוצאי שבת.

מסכת ערכין פרק שלישי

א. האומר: 'הרי עלי שרביט מלא קומתו' - מביא מלא קומתו שרביט שאינו נכסף. מעשה באמה של רימטיא, שהיתה בתה חולה, ואמרה: אם תעמד בתי מחליה אתן משקלה זהב, עמדה מחליה, עלתה לירושלים ושקלתה זהב.

ב. 'משקל ידי עלי' - נותן עד האציל. 'משקל רגלי עלי' - נותן עד הארכבה, כיצד הוא עושה? מביא חבית מלאה מים, מכניס ידו לתוכה עד האציל - מכניס רגלו לתוכו, ומביא בשר חמור גידים ועצמות, שוקל ונותן לתוכה, בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות, ואף שאין ראיה לדבר זכר לדבר (יחזקאל כג, כ): "אשר בשר חמורים בשרם"; דברי רבי יהודה. אמר לו רבי יוסי: היאך אפשר לכוון בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות? אמר לו רבי יהודה: אומדין אותו. אמר לו רבי יוסי: עד שאומדין אותו - יאמד את היד, כמה היא שוקלת? ואת הרגל כמה היא שוקלת?

ג. 'חצי ערפי עלי' - נותן חצי ערפו; רבי יהודה אומר: קונסין אותו ונותן ערך כלו. 'חצי דמי עלי' - נותן חצי דמו. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: קונסין אותו ונותן דמי כלו.

ד. האומר ערכו של פלוני עלי, מת הנערך - המעריך חיב.

ח. חִיבֵי נְדָרִים וּנְדָבוֹת, וְהַעֲרִיכִין, וְהַדְּמִים, וְהַקְּדוּשׁוֹת - בֵּית דִּין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתָן. וְאִם מֵתוּ - הַיּוֹרְשֵׁין חִיבִים לְהַבִּיאַ. חִיבֵי חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת וְהַדְּמִים - אֵין בֵּית דִּין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתָן, וְאִם מֵתוּ - אֵין הַיּוֹרְשֵׁין חִיבִין לְהַבִּיאַ, וְהַדְּמִים שְׁנִישׁוּמוּ - הָרִי הֵן כְּעָרְכִין, עוֹלוֹת הַבָּאוֹת עִם חֲטָאוֹת, בֵּית דִּין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתָן, וְאִם מֵתוּ - הַיּוֹרְשֵׁין חִיבִין לְהַבִּיאַ. הַבִּיאַ חֲטָאוֹת וְלֹא הַבִּיאַ עוֹלָתוֹ - בֵּית דִּין מְמַשְׁכְּנִין עֲלֶיהָ, וְאִם מֵתוּ - עַל הַיּוֹרְשֵׁין לְהַבִּיאַ רֵאָיָה. הַבִּיאַ עוֹלָתוֹ וְלֹא הַבִּיאַ חֲטָאוֹת - אֵין בֵּית דִּין מְמַשְׁכְּנִין עֲלֶיהָ, וְאִם מֵתוּ - אֵין הַיּוֹרְשֵׁין חִיבִין לְהַבִּיאַ.

ט. חִיבֵי עוֹלוֹת, וְהַדְּמִין, וְשַׁלְמִין, וְעָרְכִין, וְחֲרָמִין, וְהַהֲקְדָּשׁוֹת, נְדָרִים וּנְדָבוֹת, וְחֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת, וְצַדִּיקוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת, וְלֶקֶט שְׂכָחָה וּפְאָה, וּבִכּוֹר, וּמַעֲשֵׂר בַּהֶמְהָ, וְהַפֶּסֶח - כִּיּוֹן שֶׁעָבְרוּ עֲלֵיהֶן שְׁלֹשָׁה רִגְלִים עוֹבֵר עֲלֵיהֶן מִשׁוּם "בַּל תֵּאַחֵר". רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה רִגְלִים כְּסֻדְרָן וְחַג הַמִּצּוֹת רִאשׁוֹן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כִּיּוֹן שֶׁעָבַר עֲלָיו חַג הַסִּכּוֹת - עוֹבֵר עֲלֵיהֶן מִשׁוּם "בַּל תֵּאַחֵר". וְאַחַד הַבִּכּוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר, וְאַחַד כֹּל הַקְּדוּשִׁים שֶׁהַקְּדִישֵׁן שָׁנָה שֶׁל רִגְלִים, וּרְגְלִים שֶׁל שָׁנָה - עוֹבֵר עֲלֵיהֶן מִשׁוּם "בַּל תֵּאַחֵר".

מִסְכַּת עָרְכִין פֶּרֶק רַבִּיעִי

א. שׁוּם הֵיתוּמִין שְׁלוֹשִׁים יוֹם, וְשׁוּם הַקְּדוּשׁ שְׁשִׁים יוֹם, וּמַכְרִיזִין בְּבֶקֶר וּבַעֲרֹב, בַּהֲכַנְסוֹת פּוֹעֲלִין וּבַהוֹצָאָת פּוֹעֲלִין, אוֹמְדִין כַּמָּה סִימְנִיָּה, כַּמָּה הֵייתָ זָפָה, וְכַמָּה הוּא רוֹצֵה לְפָדוֹת עַל מְנַת לַתָּן לְאִשָּׁה כְּתַבְתָּהּ וּלְבַעַל חוֹב אֵת חוֹבוֹ, כְּשֵׁם שֶׁהַדְּיוֹט קָדַם אֵת הַדְּיוֹט - הָרִי זֶה קְדִימָה לְעוֹלָם, כֶּף הַדְּיוֹט קָדַם אֵת הַגְּבוּהָ - הָרִי זֶה קְדִימָה לְעוֹלָם. מְטַלְטֵלִין שֶׁל הַקְּדוּשׁ, וְנֻטַע רְבִיעִי, וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי - דְּמִי יְדוּעִין, נִפְדִּין עַל פִּי שְׁלֹשָׁה לְקוֹחוֹת וְלֹא עַל פִּי שְׁלֹשָׁה שְׁאִינָן לְקוֹחוֹת. מוֹם שְׁבַגְלוּי - הָרִי זֶה יִשְׁחַט עַל פִּי בְּנֵי הַכְּנָסוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֶפְלוּ רִגְלוֹ קְטוּעָה וְעִינוֹ סְמוּיָה - לֹא יִשְׁחַטוּ אֱלָא עַל פִּי מִמְּחָה.

ב. הַמְקַדֵּישׁ אֵת הַבְּהֵמָה וּמֵתָהּ - יֵשׁ לָהּ פְּדִיּוֹן. הַמְקַדֵּישׁ אֵת הַמֵּתָהּ - אֵין לָהּ פְּדִיּוֹן. הַפּוֹדֶה מִיַּד הַקְּדוּשׁ שְׁלֹא בִקְרַת - הַקְּדוּשׁ פְּדוּי, שִׂיד הַקְּדוּשׁ עַל הַעֲלִיוֹנָה. פָּרָה זֹאת תַּחַת פָּרָה שֶׁל הַקְּדוּשׁ, וְטִלִּית זֹאת תַּחַת טִלִּית שֶׁל הַקְּדוּשׁ - הַקְּדוּשׁ פְּדוּי, שִׂיד הַקְּדוּשׁ עַל הַעֲלִיוֹנָה. 'פָּרָה זֹאת בְּחֻמְשֵׁים סְלָעִים תַּחַת פָּרָה שֶׁל הַקְּדוּשׁ', 'טִלִּית זֹאת בְּחֻמְשׁ סְלָעִים תַּחַת טִלִּית שֶׁל הַקְּדוּשׁ' - רִאשׁוֹנָה טְעוּנָה חֶמֶשׁ, וּשְׁנִיָּה אֵין טְעוּנָה חֶמֶשׁ, מִשְׁכּוֹ וְלֹא הַסְּפִיק לְפָדוֹתָ עַד שֶׁעֲמַד בְּמֵאֵתִים - הָרִי זֶה נוֹתֵן מֵאֵתִים, שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא כֹז, יט): "וְנָתַן אֵת הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ". אִם נָתַן הַכֶּסֶף - הָרִי אֵלּוּ שְׁלוֹ, וְאִם לֹא - אֵינוֹ שְׁלוֹ. מִשְׁכּוֹ בֵּית דִּין וְלֹא הַסְּפִיק לְפָדוֹתָ עַד שֶׁעֲמַד בְּמֵנָה - הָרִי זֶה נוֹתֵן מֵאֵתִים, שְׁאֲמִירְתוֹ לְגְבוּהָ כַּמְסִירְתוֹ לְהַדְּיוֹט. פְּדָאוּ בְּמֵנָה, וְלֹא הַסְּפִיק לְמִשְׁכּוֹ, עַד שֶׁעֲמַד בְּמֵאֵתִים - מֵה שְׁפָדָה פְּדוּי, פְּדָאוּ בְּמֵאֵתִים וְלֹא הַסְּפִיק לְמִשְׁכּוֹ עַד שֶׁעֲמַד בְּמֵנָה, מֵה שְׁפָדָה פְּדוּי, שֶׁהַקְּדוּשׁ, פְּדִיתוֹ הִיא מְשִׁיכְתוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמְרִים: אִף מַעֲשֵׂר שְׁנִי - פְּדִיתוֹ הִיא מְשִׁיכְתוֹ.

ג. הַמְקַדֵּישׁ אֵת נִכְסָיו וְנָתַן עֵינָיו לְגֵרֶשׁ אֵת אִשְׁתּוֹ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יְדִינָה הַנְּאָה וְגוּבָה כְּתַבְתָּהּ מִן הַקְּדוּשׁ, וְאִם רָצָה לְהַחְזִיר - יַחְזִיר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אִם רָצָה לְהַחְזִיר - לֹא יַחְזִיר. וְבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: אִם רָצָה לְהַחְזִיר - לֹא יַחְזִיר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר כְּדַבְּרֵי בֵּית הַלֵּל. הַקְּדוּשׁ תִּשְׁעִים מְנָה, וְהִיָּה חוֹבוֹ מֵאָה מְנָה - מוֹסִיף אֵת דִּינָר וּפּוֹדֶה מִיַּד הַקְּדוּשׁ, אֶפְלוּ בְּדִינָר, שְׁאִין הַקְּדוּשׁ יוֹצֵא מִיַּד פְּדִיּוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הָיָה חוֹבוֹ מְרַבָּה עַל הַקְּדוּשׁוֹ - לֹא הַקְּדוּשׁ כְּלוּם, אִף עַל פִּי שְׁאֲמָרוּ 'חִיבֵי הַקְּדוּשׁוֹת בֵּית דִּין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתוֹ, וְנוֹתְנִין לוֹ מְזוֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם וְכַסּוֹת שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ' - בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁבִית דִּין זִנְקָקִין לְהֵן. נוֹתְנִין מְטָה מְצַעַת, סַנְדְּלִיּוֹ וְתַפְלִיּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם הָיָה אֶכָר - נוֹתְנִין לוֹ צְמִדוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חֲמַר - נוֹתְנִין לוֹ שְׁנֵי

חמורים. המקדיש את נכסיו, והיו בהן עבדים, אין אומרים להאכיל את העבדים ולהלבישם שביאו דמים הרבה, ולא עוד אלא אפלו מרגליות בכפר קטן, אין להקדיש אלא מקומו ושעתו.

ד. אין מקדישין לפני יובל פחות משתי שנים של תבואה, שנאמר (ויקרא כז, יח): "והשב לו הכהן את הכסף על פי השנים", הא לא הקדישה ביוכל - הרי זו מקדשת. שנים אין פחות משתים, לא כשם שאין מקדישין פחות משתים, כך אין גואלים פחות משתים, תלמוד לומר (ויקרא כז, יח): "ונגרע מערפף" - אפלו שנה. נמצאת אומר, יובל ארבעים ותשע שנים, ארבעים ותשע סלעים, ארבעים ותשע פונדיות, אכלה הקדש בעשר ובחמש עשרה שנים - נותן סלע ופונדיון לשנה.

ה. המקדיש שדה בשנת היובל - נותן בית זרע חמר שעורים בחמשים שקל כסף. בית זרע חמר שעורים, אבל לא במדה. אחד שדה ואחד שדה אילן, ואחד שדה קנים, במדה הזאת פחות מכן או יותר על כן - נותן לפי חשבון. היו שם בקעים צמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהין עשרה טפחים - הרי הן אין מקדשין ונמדדין עמה, פחות מכן נמדדין עמה ומקדשין, הבית והבורגנין, והמגדל והשובך שבתוכה - הרי הן נמדדין עמה, כשהן נפדין - נפדין כבתי חצרים. הקדיש את השדה וחזר והקדיש את האילן, כשהוא פודה - פודה את האילן בפני עצמו ואת השדה כשדה אחוזה.

ו. הקדישה וגאלה - אין יוצא מידו ביוכל. גאלה - יוצא לאביו ביוכל. גאלה אחר, או אחד מן הקרובים, גאלה מידו - אינו יוצא לו ביוכל. אין לה קם תחת האב ליעידה ולעבד עבדי ולשדה אחוזה, אלא הבן בלבד. הגיע היובל ולא נגאלה - הפהנים נכנסים לתוכה ונותנין לו את דמיה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: נכנסין ולא נותנין אלא נקראת שדה רטושין, עד יובל שני. הגיע יובל שני ולא נגאלה - נקראת

שדה רטושין רטושין, עד יובל שלישי. לעולם אין הפהנים נכנסים לתוכה עד שיגאלנה אחר. במה דברים אמורים? בשדה אחוזה של ישראל, אבל בשדה מקנה של ישראל - מקדישין בכל שעה שירצו, וגואלין בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביוכל. שדה היוצא מיד הקדש לכהנים ביוכל - הרי היא כשדה אחוזה של ישראל. הפהנים ולוים בשדה, בערי מגרשיהן - מקדשין בכל שעה שירצו. וגואלים בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביוכל, שדה היוצא מיד הקדש לכהנים - הרי היא כשדה אחוזה של ישראל. הפהנים ולוים בשדה אחוזתן בערי מגרשיהן - מקדשין בכל שעה שירצו, וגואלין בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביוכל.

ז. כהן שירש את אבי אמו, וכן בן לוי נתין וממזר בשדה אבותיו - הרי הוא כשדה אחוזה של ישראל.

ח. המקדיש שדהו בשעה שאינו יובל, אומרים לו: 'פדה אתה ראשון', שהבעלים נותנים חמש, וכל אדם אין נותן חמש. מעשה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה. אמרו לו: 'פדה אתה ראשון' - הרי שלי באסר. אמר רבי יוסי: אפלו לא אמר זה אלא כביצה, אמר לו הגיעתהו, שהקדש נפדה בכסף ובשנה כסף. אמר אחד: הרי שלי בעשר סלעים, ואחד אומר בעשרים ואחד, אומר בשלשים ואחד אומר בארבעים, ואחד אומר בחמשים, חזר בו של חמשים - נוטלין הימנו עשרה סלעים ומחזירין את המקח שלפניו, חזר בו של ארבעים - נוטלין הימנו עשר סלעים ומחזירין את המקח שלפניו, חזר בו של שלשים - נוטלין הימנו עשר סלעים ומחזירין את המקח שלפניו, חזרו בן של עשרים - נוטלין הימנו עשר סלעים, ומחזירין את המקח שלפניו, חזרו בהן כלם, אם נטלו מכלם עשר עשר המקח תפוס לראשון.

מַעֲרֵב שֶׁבֶת לְעָרֵב שֶׁבֶת. מֵאָה מָנָה - לִיטְרָא בְּשׂוֹר בְּכָל יוֹם, אֵף עַל פִּי שְׂאִין רִאִיָּה לְדַבֵּר, זָכַר לְדַבֵּר, שְׁנָאֲמַר (יִשְׁעִיָּה ז', כֵּא): "בִּיּוֹם הַהוּא יִחְיֶה אִישׁ עֲגֻלַת בָּקָר וְשֹׁתֵי צֹאן וְהָיָה מֵרֵב עֲשׂוֹת חֶלֶב יֵאֱכַל חֶמְאָה" - מִמֵּאָה לּוֹג חֶלֶב יִצְאָא לּוֹג חֶמְאָה. רַבִּי אֹמְרִי: הַרִי הוּא אֹמְרִי (וַיִּקְרָא יז', יג): "אֲשֶׁר יִצְוֶד צִיד חִיָּה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר יֵאֱכַל" וְגו', וְהֵלֵא סוֹפְנוֹ לְרַבּוֹת שְׂרִישׁ וְשִׁלְקָח וְשִׁנְתָן לוֹ בְּמַתְנָה, הָא אֵינּוּ אֹמְרִי "וְאִמְרַתְּ אוֹכְלָה בְּשֶׁר" אֲלָא בְּהַזְמַנָּה הַזֹּאת.

יא. הַמְקַדִּישׁ חֲצִי עֲבָדוֹ וְחֲצִי שִׁפְחָתוֹ - הוּא וְכֹהֵן שֹׁתֵפִין בּוֹ. חֲרָמֵי כֹהֲנִים שֶׁהַקְדִּישׁ לְהַקְדֵּשׁ הַמְזֻבַּח, אוֹ לְהַקְדֵּשׁ בְּדֵק הַבַּיִת - לֹא עֲשֵׂה כְּלוּם. הַקְדֵּשׁ הַמְזֻבַּח שֶׁהַקְדִּישׁ לְחֲרָמֵי כֹהֲנִים, אוֹ לְהַקְדֵּשׁ בְּדֵק הַבַּיִת - לֹא עֲשֵׂה כְּלוּם, אֲבָל הַקְדֵּשׁ בְּדֵק הַבַּיִת שֶׁהַקְדִּישׁוֹ לְחֲרָמֵי כֹהֲנִים, אוֹ לְהַקְדֵּשׁ הַמְזֻבַּח - מֵה שֶׁעֲשֵׂה עֲשׂוּי, חֲרָמֵי כֹהֲנִים - אֵין לָהֶם פְּדִיּוֹן, וְאֵין יוֹצֵאִין בִּיּוּבֵל, חֲרָמֵי יִשְׂרָאֵל - רְצוּ הַבְּעָלִים לְגֵאוּל - הַרְשׁוֹת בִּיד כֹּהֵן. חֲרָמֵי יִשְׂרָאֵל, פִּיּוֹן שְׁבָאוֹ לִיד כֹּהֵן - הַרִי הֵן כֹּחְלִין לְכָל דְּבָר, סֵתָם חֲרָמִים לְהַדְיוּט, וּמִפְרֵשׁ לְגִבּוּהַ, שְׁנָאֲמַר (וַיִּקְרָא כז', כח): "כָּל חֲרָם קָדֵשׁ קִדְשִׁים הוּא לֵה". רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בְּתִירָא אֹמְרִי: סֵתָם חֲרָמִים לְגִבּוּהַ וּמִפְרֵשׁ לְהַדְיוּט, שְׁנָאֲמַר (וַיִּקְרָא כז', כא): "כִּשְׂדֵה הַחֲרָם".

יב. כֹּהֲנִים וְלוֹיִם - אֵין מְחַרְמִין; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמְרִי: כֹּהֲנִים אֵין מְחַרְמִין - שְׁחָרְמִים שְׁלֵהֶם. לֹוִים מְחַרְמִים, שְׂאִין חֲרָמִים שְׁלֵהֶן. אֹמְרִי: גֵּרָאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּקַרְקָעוֹת, "כִּי אֲחֻזַּת עוֹלָם הוּא לָהֶם" (וַיִּקְרָא כה', לד). וְדְבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּמַטְלְטְלִין - שְׂאִין חֲרָמִים שְׁלֵהֶן.

יג. שְׁלֵשָׁה חֲרָמִים הֵן (וַיִּקְרָא כז', כח): "אֵף כָּל חֲרָם אֲשֶׁר יִחְרִים אִישׁ לֵה" וְגו' - אֵלוֹ חֲרָמֵי כֹהֲנִים. "כָּל חֲרָם קָדֵשׁ קִדְשִׁים הוּא לֵה" - אֵלוֹ חֲרָמֵי גִבּוּהַ. "כָּל חֲרָם אֲשֶׁר יִחְרָם מִן הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה" - אֵלוֹ חֲרָמֵי מִיתוֹת בַּיִת דִּין.

ט. הַמְקַדִּישׁ שְׂדֵה אַחֲזוֹתוֹ שְׁלֹא בִשְׁעַת הַיּוּבֵל, בֵּיתוֹ וּמַטְלְטְלִין, בֵּין בִּשְׁעַת הַיּוּבֵל וּבֵין שְׁלֹא בִשְׁעַת הַיּוּבֵל - כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים לְפָתַח רֵאשׁוֹן. אֹמְרִי אֶחָד - הַרִי שְׁלֵי בְּעֵשְׂרִים וְאֶחָד - כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים לְתֵן עֵשְׂרִים וְשֵׁשׁ. עֵשְׂרִים וְשִׁנַּיִם - כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים לְתֵן עֵשְׂרִים וְשֶׁבַע, בְּעֵשְׂרִים וְשֵׁשׁ - כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים לְתֵן עֵשְׂרִים וְשִׁנַּיִם וְשִׁמּוּנָה. בְּעֵשְׂרִים וְאַרְבָּעָה - כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים לְתֵן עֵשְׂרִים וְתִשְׁעָה. בְּעֵשְׂרִים וְחֲמֵשׁ - כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים לְתֵן שְׁלִישִׁים. פְּחוֹת מִכֵּן - אֵין כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים, שְׂאִין כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים אֲלָא כִּנְגַד חֲמֵשׁ. רְצוּ הַבְּעָלִים לְגֵאוּל - הַרְשׁוֹת בִּידָן, נוֹתֵנִין שְׁלִישִׁים וְאֶחָד דִּינָר. בֵּית שְׁמַאִי אֹמְרִים: יֵשׁ חֲמֵשׁ לְתוֹסֶפֶת. וּבֵית הֵלֵל אֹמְרִים: אֵין חֲמֵשׁ לְתוֹסֶפֶת.

י. אֵין לְאָדָם לְהַקְדִּישׁ אֶת כָּל נִכְסָיו, אִם הַקְדִּישׁ אֶת כָּלָן - הַרִי הֵן מְקַדְשִׁין. אֵין אָדָם רִשְׁאֵי לְהַחְרִים אֶת כָּל נִכְסָיו, וְאִם הַחְרִים אֶת כָּלָן - הַרִי הֵן מְחַרְמִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמְרִי (וַיִּקְרָא כז', כח): "מֵאָדָם" - וְלֹא כָּל אָדָם. "מִבְּהֵמָה" - וְלֹא כָּל בְּהֵמָה. "מִשְׂדֵּה אַחֲזוֹתוֹ" - וְלֹא כָּל שְׂדֵה אַחֲזוֹתוֹ. לְפִיכָף אִם הַקְדִּישׁ אֶת כָּלָן - הַרִי הֵן מְקַדְשִׁים. וְאִם הַחְרִים אֶת כָּלָן - אֵין מְחַרְמִים. אֹמְרִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן עֲזַרְיָה: אִם לְגִבּוּהַ אֵין אָדָם רִשְׁאֵי לְהַחְרִים אֶת נִכְסָיו, שְׁחָסַם הַמָּקוֹם עָלָיו, עַל אַחַת כִּמֵּה וְכִמֵּה אָדָם חֵיב לְהִיּוֹת חָס עַל נִכְסָיו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן עֲזַרְיָה אֹמְרִי: הַרִי הוּא אֹמְרִי (דְּבָרִים יב', כ): "כִּי יִרְחִיב ה' אֶלְהֵיךָ אֶת גְּבֻלְךָ פֶּאֶשֶׁר דְּבַר לֵךְ" וְגו', אִי אֲפֹשֶׁר שֶׁהַבְּשֶׁר מְבַאֵשׁ בְּקִדְרָה, וְהֵלֵא תֵאֱכֹלוּ, הָא אֵינּוּ אֹמְרִי (דְּבָרִים יב', כ): "וְאִמְרַתְּ אֲכָלָה בְּשֶׁר", אֲלָא לְתַאבּוֹן, יָכוֹל הוּא לּוֹקַח מִן הַשּׁוּק וְאוֹכֵל, תְּלַמּוּד לּוֹמַר (דְּבָרִים יב', כא): "וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאֲנָנְךָ וְאֲכַלְתָּ", יָכוֹל יִכְנַס בָּהֵן וְיִשְׁחָטֵם כָּלָם, וְיַעֲלֵם? תְּלַמּוּד לּוֹמַר "מִבְּקָרְךָ" וְלֹא כָּל בְּקָרְךָ, "מִצֹּאֲנָנְךָ" וְלֹא כָּל צֹאֲנָנְךָ. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן עֲזַרְיָה אֹמְרִי: מִי שֵׁישׁ לוֹ עֲשָׂרָה מָנָה - מִתְעַסֵּק בִּירֵק בְּקִדְרָה בְּכָל יוֹם. עֵשְׂרִים מָנָה - מִתְעַסֵּק בִּירֵק בְּקִדְרָה וְאַלְפָּס. חֲמֵשִׁים מָנָה - לִיטְרָא בְּשֶׁר

מִסְכַּת עֲרִכִין פְּרָק חֲמִישִׁי

א. המוכר שדהו בשעת היוכל - אין מתר לגאול פחות משתי שנים של תבואה, שנאמר (ויקרא כה, טו): "במספר שני תבואת ימכר לך". היתה שנת שביעית או שנים כשני אליהו - אינו עולה לו מן המנין. נרה שנה, ואכלה שנה, והוכירה שנה - עולה לו מן המנין. רבי אליעזר אומר: פעמים שיוכל לאכול הימנה שלש תבואות בשתי שנים, כיצד? הניחה ויצא, היה בה תבואה לקצר וזיתים לכצר, וענבים למסוק, לא יאמר לו: 'הניחה לפני מלאה כמו שהנחתיה לפני מלאה', אלא אוכל שנה אחת ומסתלק. הקנים והזמורות ופרות שקמה בתוכה - הרי הן כפרות. אילן שנקצץ, או שיבש - שניהן אסורין בו. כיצד יעשה? ימכר וילקח בהן קרקע ויאכל פרותיה.

ב. מכרה לראשון במנה, מכר לראשון ולשני במאתים - אין מחשב אלא עם הראשון, שנאמר (ויקרא כה, כז): "לאשר מכר לו". לראשון במאתים, ומכר לראשון ולשני במנה - אין מחשב אלא עם האחרון, שנאמר: "לאיש אשר בתוכה", רצה אביו, או אחיו, או אחד מן הקרובים של ראשון לגאול - הרשות בידו, ושל שני - אין שומעין לו. לא ימכר ברחוק ויגאל בקרוב, ברע ויגאל ביפה, לא ללוה ויגאל לחצאין, ובהקדש - מתר בכלן. זה חמר בהדיוט מבהקדש. אומר רבי שמעון: מפני מה בהדיוט לא דחק הכתוב שאם הגיע היוכל ולא נגאל היוצא הוא לבעלים ביובל, מפני מה בהקדש דחק עליו הכתוב שאם הגיע ולא נגאלה חלוט הוא שדה להקדש.

ג. אין אדם רשאי למכור שדה אחרונה ולהניחה בפנדתו, ולקח בהם בהמה, ולקח בהם כלים, ולקח בהם עבדים, ולגדל בהם בהמה דקה, אפלו לעשות בהם סחורה, אלא אם כן העני. אם מכר - הרי זה מכור. אין אדם רשאי למכור את בתו, ולהניחה בפנדתו ולקח בהם בהמה, ולקח בהם

כלים, ולקח בהם עבדים, ולגדל בהן בהמה דקה, ואפילו לעשות בהן סחורה, אלא אם כן העני, ואם מכר - הרי זה מכור. רשאי למכור את עצמו, ולהניח בפנדתו, ולקח בהם בהמה, ולקח בהם כלים, ולקח בהם עבדים, ולגדל בהן בהמה דקה, ואפלו לעשות בהן סחורה, אלא אם כן העני, ואם מכר - הרי זה מכור.

ד. אמר רבי יוסי ברבי חנינא: בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית! כיצד? אדם עושה מלאכה מפרות עברה, התחיל מוכר במטלטלין, שנאמר (ויקרא כה, יד): "וכי תמכרו ממכר לעמיתך". לא הרגיש, התחיל מוכר שדה אחרונה, שנאמר (שם כה, כה): "כי ימוך אחיך ומכר מאחרתו", לא באת לידו, עד שמכר את ביתו, שנאמר (שם כה, כט): "ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה", לא באת לידו, עד שמכר את בתו, שנאמר (שמות כא, ז): "וכי ימכר איש את בתו לאמה", לא באת לידו עד שלוה ברבית, שנאמר (ויקרא כה, לה): "כי ימוך אחיך ומטה ידו", ונאמר (שם שם, לו): "אל תקח מאתו נשף ותרבית", לא באת לידו עד שמוכר את עצמו, שנאמר (שם שם, טז): "כי ימוך אחיך עמך ונמכר לך", ולא לך אלא לגר, שנאמר "ונמכר", ולא לגר צדק אלא לגר תושב, שנאמר: "ונמכר לגר", ולא לגר תושב אלא לעובד כוכבים, שנאמר (ויקרא כה, מז): "או לעקר משפחת גר", נעשה כמר לעבודת כוכבים.

ה. המקדיש בית בבתי ערי חומה - הרי זה גואל מיד, וגואל לעולם, לא גאלו - צמת להקדש. המוכר בית בבתי ערי חומה - הרי זה גואל מיד, גואל והולך כל שנים עשר חדש. לא גאלו כל שנים עשר חדש - צמת ללוקח. מכרה לראשון ועמד הראשון ומכרה לשני - הרי זה גואל מיד, גואל והולך כל שנים עשר חדש, לא גאלו כל שנים עשר חדש - צמת לשני.

ו. המקדיש בית בבתי חצרים - הרי זה גואל מיד, גואל והולך לעולם. גאלה אחר - יוצא

לְבַעֲלִים בְּיֹבֵל. הַמוֹכֵר בֵּית בְּכַתֵּי חֲצָרִים – הָרִי זֶה גּוֹאֵל מִיָּד, גּוֹאֵל וְהוֹלֵךְ לְעוֹלָם, שְׂאֵם הַגֵּיעַ יֹבֵל וְלֹא גְאֻלָּה – יוֹצֵא לְבַעֲלִים בְּיֹבֵל. בְּכַתֵּי חֲצָרִים, אִף עַל פִּי שֵׁשׁ לָהֶם חוֹמַת גָּג – אֵינוֹ בְּכַתֵּי עָרֵי חוֹמָה.

ז. עִיר שֶׁנִּפְלְהָ חוֹמָתָהּ – כָּל הַמְצוּהָ הַזֹּאת נוֹהֶגֶת בָּהּ. בְּנֵה בֵּית חוֹצֵה לָהּ – נִדוֹן בְּכַתֵּי חֲצָרִים. בְּכַתֵּי עָרֵי חוֹמָה וְחוֹצֵה לְאַרְץ – הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָעֶקֶר. יְרוּשָׁלַיִם וְעָרֵי מַקְלָט וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי – הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַנוֹף. הַבוֹרֶגְנִין, וְהַמְגִדֵל, וְהַשׁוֹבֵךְ שְׁבִתוֹכָה – הָרִי הֵן בְּכַתֵּי עָרֵי חוֹמָה. וְהַדְּרִים, וְהַגְּנוֹת, וְהַפְּרָדְסוֹת שְׁבִתוֹכָה. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: הָרִי הֵן בְּכַתֵּי עָרֵי חוֹמָה. וְחַכְמַיִם אָמְרִים: הָרִי הֵן בְּשָׂדוֹת. בֵּית בְּנוֵי בַחוּץ; רַבִּי יְהוֹנָדָה אָמַר: כָּאלוֹ הוּא בַחוּץ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: כָּאלוֹ הוּא בַפְּנִים. בְּכַתֵּי בְּדִין שְׁפִתְחֵיהֶם לְפָנִים וְחָלְלָן לַחוּץ, אוֹ שְׁפִתְחֵיהֶן לַחוּץ וְחָלְלָן לְפָנִים; בֵּית שְׂמַאי אָמְרִים: אֵין פּוֹדִין בָּהֶם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, כָּאלוֹ הֵם בַּפְּנִים, אֵין אוֹכְלִים בָּהֶם קִדְשֵׁים קְלִים כָּאלוֹ הֵם בַּחוּץ. בֵּית הַלֵּל אָמְרִים: מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלְפָנֶיהָ כְּלָפְנִים, מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלַחוּץ כְּלָחוּץ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: זֶה מִשְׁנֵת רַבִּי עֲקִיבָא, מִשְׁנֵה הָרֵאשׁוֹנָה; בֵּית שְׂמַאי אָמְרִים: אֵין פּוֹדִין בָּהֶם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי כָּאלוֹ הֵם בַּחוּץ, וְאֵין אוֹכְלִים בָּהֶם קִדְשֵׁים קְלִים כָּאלוֹ הֵם בַּפְּנִים. בֵּית הַלֵּל אָמְרִים: בְּלִשְׁכוֹת, אֵת שְׁפִתְחָהּ לְפָנִים – כְּלָפְנִים, אֵת שְׁפִתְחָהּ לַחוּץ – כְּלָחוּץ. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי: וְכִי אֵין לָנוּ מִקְפּוֹת חוֹמָה אֵלָא אֵלוֹ בְּלִבְדָּ? הָרִי הוּא אָמַר (דְּבָרִים ג, ד): "שְׂשִׁים עִיר כָּל חֶבֶל אֶרֶב וְגו' כָּל אֵלֶּה עָרִים בְּצוֹרוֹת חוֹמָה גְּבוּהָה" וְגו', אֵלָא בֵּין שְׁגָלוֹ יִשְׂרָאֵל לְכַבֵּל – בְּטָלָה מֵהֵן מְצוֹת עָרֵי חוֹמָה. וְכִשְׁעָלוּ מִן הַגּוּלָּה, מִצְאוּ אֵלוֹ שְׁמִקְפּוֹת חוֹמָה מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן, וְקִדְשׁוֹם, וְלֹא אֵלוֹ בְּלִבְדָּ, אֵלָא כָּל שְׁתַּבָּא לָךְ בְּמִסְרַת שְׁמִקְפּוֹת חוֹמָה מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן. כָּל הַמְצוּהָ הַזֹּאת נוֹהֶגֶת בָּהּ, וְשִׁקְדָּשׁוֹם מִכָּאֵן וְאֵילָךְ – כָּל הַמְצוּהָ הַזֹּאת נוֹהֶגֶת בָּהּ.

ח. חֹמֶר בְּכַתֵּי עָרֵי חוֹמָה שְׂאֵין בְּשָׂדֵה אַחוּזָה, וּבְשָׂדֵה אַחוּזָה שְׂאֵין בְּכַתֵּי עָרֵי חוֹמָה, שְׁבִתֵּי עָרֵי חוֹמָה אֵין יוֹצֵאִין בְּיֹבֵל. אִם לֹא גְאֻלָּה כָּל שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ – צָמַת לְלוֹקַח, מָה שְׂאֵין כֵּן בְּשָׂדֵה אַחוּזָה. חֹמֶר בְּשָׂדֵה אַחוּזָה, שְׁהַמְקֻדֵּשׁ שָׂדֵה אַחוּזָתוֹ שְׂלֹא בְּשַׁעַת הַיּוֹבֵל – אֵין מִתֵּר לְגֹאֵל פְּחוֹת מִשְׁתֵּי שְׁנַיִם. יוֹצֵאִין בְּיֹבֵל וּבַגְּרָעוֹן, מָה שְׂאֵין כֵּן בְּכַתֵּי עָרֵי חוֹמָה.

ט. אֵין עוֹשִׂין שָׂדֵה מְגֻרֵשׁ, וְלֹא מְגֻרֵשׁ שָׂדֵה, מְגֻרֵשׁ עִיר, וְלֹא עִיר מְגֻרֵשׁ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: בְּמָה דְּבָרִים אָמְרִים? בְּעָרֵי הַלְוִיִּם, אֲבָל בְּעָרֵי יִשְׂרָאֵל – עוֹשִׂין שָׂדֵה מְגֻרֵשׁ, וּמְגֻרֵשׁ שָׂדֵה, מְגֻרֵשׁ עִיר, וְלֹא עִיר מְגֻרֵשׁ – כְּדִי שְׂלֹא יִחְרִיבוּ אֵת עָרֵי יִשְׂרָאֵל. לֹא יִסְתֵּר אָדָם אֵת בֵּיתוֹ לְעִשְׂתּוֹ גְּנֵה, לֹא יִטַּע אָדָם אֵת חֲרֻבָתוֹ גְּנֵה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַחְרִיב אֵת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: נוֹטַע אָדָם אֵת חֲרֻבָתוֹ גְּנֵה, שְׁכַף הוּא יִשׁוּבָהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אָמַר: אֲלֵפִים אִמָּה תַּחֲסוּם עָרֵי הַלְוִיִּם, צֵא מֵהֵן אֵלֶּךְ אִמָּה מְגֻרֵשׁ, נִמְצָא מְגֻרֵשׁ, וְהִשְׁאָר שְׂדוֹת וְכַרְמִים.

<p>7</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>כה</p> <p>25</p>	<p>7:00 _____ נץ החמה 9:34 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:26 _____ סו"ז תפלה - גר"א 6:34 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: פסחים עח • ירושלמי: יבמות מז • תוספתא: בכורות ו ב"ן: שמואל ב יג-יז • רמב"ם: אישות ז</p>	<p>עלות השחר _____ 5:47 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:58 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 5:21 בבלי: פסחים עח • ירושלמי: יבמות מז • תוספתא: בכורות ו ב"ן: שמואל ב יג-יז • רמב"ם: אישות ז</p>
<p>8</p> <p>שני Monday</p>	<p>כו</p> <p>26</p>	<p>6:59 _____ נץ החמה 9:34 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:26 _____ סו"ז תפלה - גר"א 6:35 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: פסחים עט • ירושלמי: יבמות מח • תוספתא: בכורות ז ב"ן: שמואל ב טו-טז • רמב"ם: אישות ח</p>	<p>עלות השחר _____ 5:46 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:58 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 5:22 בבלי: פסחים עט • ירושלמי: יבמות מח • תוספתא: בכורות ז ב"ן: שמואל ב טו-טז • רמב"ם: אישות ח</p>
<p>9</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>כז</p> <p>27</p>	<p>6:58 _____ נץ החמה 9:33 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:26 _____ סו"ז תפלה - גר"א 6:36 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: פסחים פ • ירושלמי: יבמות מט • תוספתא: ערכין א ב"ן: שמואל ב יז-יח • רמב"ם: אישות ט</p>	<p>עלות השחר _____ 5:45 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:57 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 5:23 בבלי: פסחים פ • ירושלמי: יבמות מט • תוספתא: ערכין א ב"ן: שמואל ב יז-יח • רמב"ם: אישות ט</p>
<p>10</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>כח</p> <p>28</p>	<p>6:56 _____ נץ החמה 9:33 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:25 _____ סו"ז תפלה - גר"א 6:38 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: פסחים פא • ירושלמי: יבמות נ • תוספתא: ערכין ב ב"ן: שמואל ב יט-כ • רמב"ם: אישות י</p>	<p>עלות השחר _____ 5:43 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:57 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 5:25 בבלי: פסחים פא • ירושלמי: יבמות נ • תוספתא: ערכין ב ב"ן: שמואל ב יט-כ • רמב"ם: אישות י</p>
<p>11</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>כט</p> <p>29</p>	<p>6:55 _____ נץ החמה 9:32 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:25 _____ סו"ז תפלה - גר"א 6:39 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: פסחים פב • ירושלמי: יבמות נא • תוספתא: ערכין ג ב"ן: שמואל ב כא-כב • רמב"ם: אישות יא</p>	<p>יום כפור קטן עלות השחר _____ 5:42 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:56 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 5:26 בבלי: פסחים פב • ירושלמי: יבמות נא • תוספתא: ערכין ג ב"ן: שמואל ב כא-כב • רמב"ם: אישות יא</p>
<p>12</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 5:10 הדלקת הנרות</p>	<p>ל</p> <p>30</p>	<p>Rosh Chodesh Adar 6:54 _____ נץ החמה 9:31 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:24 _____ סו"ז תפלה - גר"א 6:40 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: פסחים פג • ירושלמי: יבמות נב • תוספתא: ערכין ד ב"ן: שמואל ב כג-כד • רמב"ם: אישות יב</p>	<p>א' דראש חודש אדר עלות השחר _____ 5:41 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:55 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 5:27 בבלי: פסחים פג • ירושלמי: יבמות נב • תוספתא: ערכין ד ב"ן: שמואל ב כג-כד • רמב"ם: אישות יב</p>
<p>13</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 6:41 זמן מוצש"ק</p>	<p>א</p> <p>1</p>	<p>Rosh Chodesh Adar, Shabbos Shkolim 6:53 _____ נץ החמה 9:31 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:24 _____ סו"ז תפלה - גר"א 6:41 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: פסחים פד • ירושלמי: יבמות נג • תוספתא: ערכין ה ב"ן: מלכים א א-ב • רמב"ם: אישות יג</p>	<p>משפטים, שקלים ב' דר"ח אדר עלות השחר _____ 5:40 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:55 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 5:28 בבלי: פסחים פד • ירושלמי: יבמות נג • תוספתא: ערכין ה ב"ן: מלכים א א-ב • רמב"ם: אישות יג</p>

זוען א מענטש טוט א מצוה פרייליכער הייט, איז א סימן אז זיין הארץ איז נאנץ מיטן אייבערשטן.

(ספר המדות אות שמחה סימן א')